

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR

Ročník XXXI. • Apríl 2023 • Číslo 4

AH-1Z Viper ako kompenzácia

Noví
generáli

Prísaha
v Martine

BARMO zlepšuje
bývanie

Cvičenie
Zniev 2023

Rozhovor s ordinárom
Františkom Rábekom

Nové generálske hviezdy

V Grasalkovičovom paláci v Bratislave si 16. marca šiesti profesionálni vojaci Ozbromených síl Slovenskej republiky prevzali dekréty o vymenovaní a povýšení z rúk prezidentky SR a hlavnej veliteľky Ozbromených síl SR Zuzany Čaputovej. Za účasti ministra obrany SR Jaroslava Naďa a náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Daniela Zmeka boli do prvej generálskej hodnosti brigádny generál vymenovaní plukovníci Marek Banas, Jaroslav Krám, Jozef Ševčík a Róbert Kecső. Do vojenskej hodnosti generálmajor boli povýšení riaditeľ Vojenského spravodajstva brigádny generál Róbert Kleštinec a veliteľ Spoločného operačného veliteľstva OS SR brigádny generál Martin Michalko.

Foto: Ivan Kelement, VKPSR

Vážení čitatelia, tomuto vydaniu Obrany dominuje medzinárodné cvičenie Slovenský štít 2023. V úlohe hlavného cvičiaceho bol 21. mechanizovaný prápor, ktorý sa zdokonaľoval v taktických operáciách v rámci kolektívnej obrany spojencov. Slovenský štít 2023 je už tradične aj príležitosťou na získavanie skúseností zo spoločného výcviku s jednotkami našich spojencov, najmä z krajín V4 a USA. Cvičenie Slovenský štít 2023 je stabilnou súčasťou prípravy OS SR. Keďže ho organizujeme každý rok v rovnakom výcvikovom priestore a s takmer tými istými cvičiacimi, máme tendenciu vnímať Slovenský štít 2023 ako rutinný výcvik, ktorý nás nemá čím prekvapiť. To by však platilo iba vtedy, ak k cvičeniu Slovenský štít 2023 pristúpime stereotypne, bez záujmu skúsiť niečo nové, implementovať netradičné postupy a v neposlednom rade akceptovať aj riziká spojené s chybami pri rozhodovaní.

Nemenný spôsob konania (stereotyp) nevedie k úspechu v boji. Viďme to aj na Ukrajine, kde sa ukrajinské ozbrojené sily už v prvých hodinách a dňoch ruskej invázie dokázali veľmi úspešne prispôbiť novej situácii, pričom kreativita a prispôbivosť každého ukrajinského generála, dôstojníka, poddôstojníka a vojaka je jednou z najsilnejších stránok ukrajinských ozbrojených síl po celý čas obrany pred ruskou agresiou.

Ozbrojené sily SR čakajú v najbližších rokoch zásadné zmeny. Pripravujeme sa na nové pásové a kolesové bojové vozidlá, zavedenie nového tanku, prezborenie taktického letectva, nové zbraňové systémy PVO, bojové bezpilotné prostriedky, osobné zbrane, služobné a poľné rovnosť. Tieto projekty budú úspešné a prinesú nám dlho očakávanú kvalitatívnu zmenu iba vtedy, ak opustíme naše stereotypy, pri plnení každodenných úloh nebudeme plávať po povrchu, ale budeme sa snažiť pochopiť problém a hľadať nové, a niekedy aj netradičné riešenia.

Že je to možné, len treba chcieť, a najmä pozitívne motivovať svoje okolie, o tom som sa presvedčil napríklad pri mojej nedávnej návšteve 13. mechanizovaného práporu v Leviciach, ktorému velí podplukovník Marián Golis.

generálmajor Peter Babiar
zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR – náčelník štábu

ČÍSLO MESIACA

Do medzinárodného cvičenia Slovenský štít 2023 sa zapojilo **1 922** príslušníkov Ozbrojených síl SR, Armády ČR, ozbrojených síl Nemecka, Spojených štátov, Slovinska, Poľska a Maďarska. K dispozícii mali **42** pásových vozidiel (BVP-1, BPV-2), **70** kusov kolesovej bojovej techniky (Pandur, Boxer, Rosomak, Valuk, Gidron, Stryker). Disponovali tiež **štyrmi** vrtuľníkmi (CH-47 Chinook, UH-60M Black Hawk), dvomi ľahkými taktickými lietadlami a **288** kusmi ďalšej podpornej techniky.

Foto: AČR

- 4 Vojská prísaha v Martine
- 7 AH-1Z Viper ako kompenzácia
- 8 Cvičenie špeciálov Zniev 2023
- 11 V Štokholme o Ukrajine
- 12 Anjeli v uniformách
- 14 Milióny za ministrovu hlavu
- 16 Rozhovor s vojenským ordinárom Františkom Rábekom
- 18 Téma Slovenský štít 2023
- 24 Bizarné zbrane ukrajinského bojiska
- 26 Tanky pre Ukrajinu
- 28 Bitka pri Komarówe

- 30 Prihraničné stretnutie náčelníkov
- 31 Delostrelci testovaní zimou
- 32 BARMO zvyšuje úroveň
- 34 Regrutácia a prieskumy
- 36 Zlato Marianny Jagerčíkovej
- 38 Ruská agresia vo filme
- 40 Sto rokov vojenských opravovní
- 41 Mier v službách ruskej propagandy
- 42 MILITARY ENGLISH: Hybrid Warfare
- 44 Ďalšie sfalšované video
- 46 Západní spojenci pomáhajú SNP
- 47 Samopal PPS-43

NA TITULNEJ STRANE: Popri našich vrtuľníkoch UH-60M Black Hawk sa do cvičenia Slovenský štít 2023 zapojili aj americké CH-47 Chinook
• Foto: TACCAM 57. samo/SŠO

Čestní, statoční a disciplinovaní

„...budem čestným, statočným a disciplinovaným vojakom!“ zaznela na nádvorí martinskej Základne výcviku a mobilizačného doplňovania posledná veta vojenskej prísahy a z úst 178 čakateľov prípravnej štátnej služby a kadetov Akadémie ozbrojených síl, z nich 48 žien, zadunelo zborové: „Tak prisahám!“

„Služba vlasti má mnoho profesií, no len jedno poslanie – vernosť vlasti a pripravenosť brániť ju s nasadením vlastného života,“ prihovril sa a zablahoželal nielen vojakom, ale aj stovkám rodičov, príbuzných a priateľov nových príslušníkov ozbrojených síl minister obrany SR Jaroslav Nad’.

Nie všetci to zvládli

„Sedemtyždňový základný vojenský výcvik viedli skúsení inštruktori, pričom výcvik vyvrcholil strelbami zo samopalu, pištole, hádzaním granátu a 72-hodinovým výcvikom prežitia,“ ozrejmil veliteľ martinskej základne plukovník Pavol Barančík. Teší ho, že vojaci sa vzájomne podporovali, boli disciplinovaní a mali vôľu zabojovať, hoci do finále sa dostali len tí najlepší. „Náročnosť tohto výcviku bola nemalá, dôkazom je aj skutočnosť, že dve desiatky spomedzi vás, ktorí ste naň nastúpili, ho nedokončili,“ konštatoval zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálmajor Peter Babiar. O to srdečnejšie zablahoželal všetkým úspešným vojakom, ktorí pokračujú ďalšími odbornými výcvikmi podľa svojho zaradenia. Po ich úspešnom skončení nastúpia do príslušných útvarov na predurčené funkcie. Takmer pol stovky tých, ktorí už absolvovali vysoké školy

a boli vybraní do dôstojníckych funkcií, pokračujú v dôstojníckom kurze pre absolventov vysokých škôl.

Hrdosť a žičlivosť

„Pôvodne som mal nastúpiť na vojenskú strednú školu práve do Martina, ale odhovoril ma brat, ktorý sa vrátil z vojenčiny, čo som neskôr aj trochu ľutoval. O to viac sa teším, že tu dnes vidím prisahať svojho syna, prvého profesionálneho vojaka z našej rodiny,“ s hrdosťou nám povedal Martin Sojak z Nemeckej. „Mám obrovskú radosť, som na syna pyšný, nech sa mu darí v uniforme ešte lepšie ako mne, nech je vo svojom vojenskom povolaní šťastný,“ žiaril spokojnosťou Jozef Šoltýs z Bardejova, od jari už major v zálohe. „Spočiatku som dcériným rozhodnutím nebola nadšená. Vyštudovala vo Zvolene požiarnu ochranu, mohla byť aj bližšie k domu, ako keď teraz ide do Trebišova. No jej rozhodnutie sme s manželom rešpektovali a teraz vidíme, že sa našla, že je všetko, ako má byť, takže veľa zdaru a úspechov, nech to niekde dotiahne,“ zaželala svojej dcére pani Monika Tumidajová z Revúcej. Zároveň dodala: „A odkážte, že celá prísaha v Martine bola veľmi dojímavá a pekná!“

Pavol Vitko • Foto: Ivan Kelement a autor

„Sedemtýždňový základný vojenský výcvik viedli skúsení inštruktori, pričom výcvik vyvrcholil strel'bami zo samopalu, pištole, hádzaním granátu a 72-hodinovým výcvikom prežitia“

plk. Pavol Barančík
veliteľ martinskej základne

Motivácia silnejšia ako kríza

Absolventov základného vojenského výcviku sme sa spýtali, prečo sa rozhodli pre povolanie profesionálneho vojaka, kde budú slúžiť a čo pre nich bolo počas výcvikových týždňov najťažšie:

Lukáš Straka

pochádza z Drienova pri Košiciach, absolvoval elektrotechniku a strojárstvo na Technickej univerzite Košice:

„Odmalička som chcel byť vojak, pôvodne som chcel ísť aj na vojenskú vysokú školu, ale napokon som prišiel do ozbrojených síl trochu okľukou. Môj veľký sen je stať sa pilotom, zatiaľ som sa dostal do 51. krídla do Prešova. Nateraz budem pri vrtuľníkoch ako technik radarov a uvidíme... No a pokiaľ ide o výcvik, ten bol ťažký, po prvých dvoch týždňoch som si myslel, že odidem. No keď si zvyknete na režim, už sa to dá.“

Patrícia Gállová

Čachtice, Hotelová akadémia Bratislava:

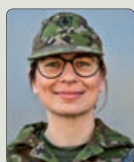
„Uniforma ma lákala od mala. Vzorom mi bol otec, plukovník, pre ktorého boli ozbrojené sily celoživotným povolaním. Začnem v Hlohovci v pozícii kuchár. Prvé týždne výcviku neboli zrovna ľahké. Najkritickejšie obdobie pre mňa bolo, keď sme mali taktiku a borili sme sa v blate. No keďže sme mali vynikajúcich inštruktorov, aj sme sa v našej čate vzájomne veľmi podporovali, dokázali sme to zvládnuť.“

Andrej Dulaj

Detva, Stredná elektrotechnická škola:

„Službu v armáde vidím ako vhodnú príležitosť podporiť obranu svojej krajiny a zároveň mať zmysluplné zamestnanie. Budem pokračovať v elektrotechnike, lebo ma čaká základňa Močiar a obsluha radaru. Keďže som absolvoval aj časť štúdia v športovej vysokej škole a fyzická je v pohode, so vstupným výcvikom som nemal žiadny problém.“

Dominika Janíčková

Hlohovec, ekonomika, Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre:

„Pre mňa znamená veľa aj to, že budem pracovať pre štát a podieľať sa na obrane vlasti. Benefitom sú aj sociálne istoty. O to viac si vážim, že ma vybrali rovno na finančné oddelenie na generálnom štábe v Bratislave. Prvé týždne výcviku – to bol ťažký režim! Vstávať 4,40 ráno, potom telesná, dookola počúvať povel, poslúchať! No zaujímavé bolo to, že hoci sa intenzita výcviku postupne stupňovala, išlo mi to lepšie a lepšie, až som to napokon zvládla.“

Matej Kišík

Sliač, Právnická fakulta UMB Banská Bystrica:

„Sliač je vojenské mesto, odmalička som sa stretával bežne s vojakmi a byť jedným z nich bol môj sen. Nebudem slúžiť ďaleko, ako právneho poradcu ma pridelili do posádky Zvolen. Čo sa týka výcvikových týždňov,

voľakedy som robil box, ale až taký veľký športovec nie som. No keďže sme boli dobrý kolektív, dalo sa.“

Andrea Buriková

Prešov, Hotelová akadémia:

„Chcem slúžiť vlasti a vzorom mi je otec, ktorý bol vojak cez tridsať rokov. Teším sa, že ma ako vodičku osobného vozidla nechali slúžiť v našej prešovskej leteckej základni. Najťažší bol výcvik prežitia. No nepovedala by som, že to bola nejaká kríza, pretože motivácia všetko zvládnuť bola oveľa silnejšia.“

Erik Bujna

Veľké Kozmálovce, letecká doprava Žilinská univerzita:

„Spočiatku som o armáde neuvažoval, ale prišli k nám na besedu vojaci zo stanovišta riadenia špeciálnej letovej prevádzky v Bratislave. Oslovila ma ich práca, odvtedy som s nimi v kontakte a idem slúžiť k nim, takže mám príležitosť spojiť niečo, čo ma baví, aj so zamestnaním, čo ma bude naplňať a živiť. S touto víziou bol ten vojenský prijímač ľahší.“

Simona Rendeková

Prievidza, účtovníctvo, Fakulta ekonomiky a manažmentu, Nitra:

Ozbrojené sily sú pre mňa dobrou kariérou príležitosťou. O to viac, že idem slúžiť do Hlohovca na finančné oddelenie, takže budem robiť to, čo som vyštudovala. Bavia ma nové výzvy, no až som bola sama zo seba prekvapená, že som sa k vojakom prihlásila a že som úvodný výcvik zvládla. Prvé týždne som si nevedela zvyknúť, že nemám na sebe civilné veci, no keď nás pustili domov na referendum, pomaly mi bolo čudné, prečo na sebe nemám uniformu. Hlavne, že sme boli kadeti aj inštruktori dobrá partia a aj preto sme to dobojovali až k prisahe.“

Kamil Šoltýs

Bardejov, Materiálovotechnologická fakulta STU Trnava:

„Po výške som už pracoval štvrt roka ako procesný inžinier pre francúzsku firmu, no keď mi na moju žiadosť prišla odpoveď z armády, že ma zobrali, tak som sa to rozhodol skúsiť. Idem do Trenčína k spojárom. Najťažšie boli prvé dva týždne. Na skoré vstávanie, rannú rozcvičku či tvrdú fyzickú zabelečku som nebol zvyknutý, a to pochádzam z vojenskej rodiny. Stačil však mesiac a už som bol v armáde doma.“

Pavol Vitko • Foto: Foto Ivan Kelement a autor

Vipery za MiGy a KUB

Vláda Slovenskej republiky konsenzuálne a v súlade s Ústavou SR, v zmysle Charty OSN a dobrých priateľských vzťahov s Ukrajinou rozhodla o poskytnutí uzemnených stíhacích lietadiel MiG-29 a časti protiletadlového raketového systému KUB Ukrajine. Minister obrany Jaroslav Naď potvrdil, že Spojené štáty ako protihodnotu ponúkli SR dvanásť bojových vrtuľníkov AH-1Z Viper.

V rámci medzivládnej dohody nevojenského charakteru Slovensko Ukrajine daruje trinásť bojových lietadiel MiG-29. Okrem toho budú súčasťou balíka dve odpaľovacie zariadenia protiletadlového raketového systému KUB, systém riadenia, prislúchajúce náhradné dielce a rakety.

Pomôžu zachraňovať životy

Dodanie sa predpokladá v najbližších týždňoch. Ako potvrdil predseda vlády SR Eduard Heger, Slovensko poskytuje Ukrajine MiGy na ochranu civilistov. „Tak, ako systém S-300, ktorý sme poskytli, zachránil tisícky životov, budú tisícky životov zachraňovať aj tieto stíhacie lietadlá,“ uviedol. Odmietol nezmyselné tvrdenia, že tento krok zaťahuje Slovensko do vojny.

Ako potvrdil minister obrany SR Jaroslav Naď, okrem kompenzácie za darovanú techniku z Európskeho mierového nástroja existuje bilaterálna ponuka Spojených štátov amerických na konkrétnu vojenskú techniku. Dvanásť nových bojových vrtuľníkov Viper od výrobcu Bell nedostane Slovensko zadarmo, ale s výraznou zľavou. Minister spresnil, že vláda počíta s doplatkom vo výške okolo 340 miliónov dolárov. Slovensko k vrtuľníkom dostane protitankové navádzané strely Hellfire, náhradné dielce, výcvik pilotov a pozemného personálu. Podľa ministra Naďa dvanásť vrtuľníkov s raketami a prísľúbenstvom má hodnotu miliardu eur.

Bez vplyvu na obranyschopnosť

Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Daniel Zmeko potvrdil, že MiG-29 už OS SR nikdy nebudú využívať. Zdôraznil, že slovenské stíhačky MiG-29 boli modernizované naposledy v roku 1996, pričom chybovosť týchto strojov v čase poslednej prevádzky bola v priemere 43 minút. „V záve-

rečnej fáze sme nemali dostatok pilotov, vzhľadom na technické problémy so zabezpečením životného cyklu Migov stratili všetky spôsobilosti. Na základe abonentnej zmluvy prevádzka oscilovala na úrovni štyroch dostupných MiG-29 na jeden operačný deň, čo nezabezpečovalo pohotovosť na zabezpečenie ochrany vzdušného priestoru a ani výcvik nových pilotov. Kritická bola aj otázka dostupnosti náhradných dielcov a otázka munície. Darovanie MiG-29 má prakticky nulový dosah na obranyschopnosť SR, pretože ich nepoužívame a v budúcnosti ani používať nebudeme,“ uviedol generál Zmeko.

Medzivládna dohoda s Ukrajinou

Minister obrany Jaroslav Naď s veľvyslancom Ukrajiny v Slovenskej republike Myroslavom Kastranom 17. marca podpísali medzivládnu dohodu, predmetom ktorej je darovanie 13 stíhacích lietadiel MiG-29 a dvoch kusov odpaľovacích zariadení protiletadlového raketového systému KUB, systému riadenia a tiež prislúchajúcich náhradných dielcov a rakiet. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a Kabinetom ministrov Ukrajiny o darovaní vojenského materiálu zodpovedá záujmom zahraničnej politiky Slovenskej republiky a je v súlade s právnym poriadkom Slovenskej republiky, všeobecnými zásadami medzinárodného práva, ako aj záväzkami Slovenskej republiky vyplývajúcimi z iných medzinárodných dokumentov.

Kompenzácia a odškodné

Vrtuľníky AH-1Z Viper sú dvojmiestne stroje. Ich hlavnou zbraňou je trojhlavňový 20 mm kanón a navádzané strely. Spoločnosť Bell ich koncom 90. rokov vyvinula pre potreby americkej námornej pechoty. Štyri stroje tohto typu pred časom objednalo aj české ministerstvo obrany. Dvanásť kusov, ktoré by malo získať Slovensko, je pravdepodobne už vyrobených. Pôvodne si ich objednal iný štát, ten ich však napokon neodobral. Záujem o ne malo viacero ďalších krajín, Spojené štáty uprednostnili Slovensko jednak so zreteľom na pomoc, ktorú od začiatku vojny poskytuje Ukrajine vrátane dodávky MiG 29, okrem toho však tento krok je možné vnímať aj v kontexte nepriamej kompenzácie za avizované oneskorenie dodania amerických stíhacích lietadiel F-16. Ich dodávky budú meškať približne rok. Zmluva, ktorú s USA uzavrela ešte vláda Petra Pellegriniho, neobsahovala žiadnu možnosť kompenzácií. Napriek tomu súčasné vedenie rezortu obrany intenzívne rokovalo o nejakom spôsobe odškodného. „Napokon sa nám podarilo vyjednať bojové vrtuľníky,“ uzavrel minister.

(aš) • Foto: Ivan Kelement, TASR, Bell

Drsná previerka špeciálov

Okolie Žiliny a Martina v tohtoročnej zime na dva týždne prijalo niekoľko desiatok špeciálov, ktorí v drsných podmienkach dňom i nocou plnili úlohy cvičenia Zniev 2003.

Vyhýbať sa neželaným stretnutiam s civilným obyvateľstvom, keď chcete, aby vás nebolo vidieť, je nutnosť, no vysadenie z vrtuľníka UH-60M Black Hawk prešovského 51. krídla sprevádzali začudované pohľady civilistov, ktorí slnečné nedeľné popoludnie zasvätili prechádzke.

Medzi Žilinou a Martinom

Užívate si pokoj a ticho zimnej krajiny, sem-tam prerušené radostným krikom dieťaťa spúšťajúceho sa z kopca na sánkach, no zrazu podvedome zaregistrujete zvláštny rachot. Vyrúši vás dunivý zvuk, naplňa celú dolinu, neviete určiť odkiaľ prichádza. Spoza kopca sa rýchlo vynára tmavá silueta vrtuľníka s dvanástimi rozbúchanými srdcami bojovníkov o chvíľu odkázaných len samých na seba. Stroj svižne pristáva, víri sneh, halí sa do bielej clony a ledva si všimnete zopár vysadených postáv. Vrtuľník odlieta, skupina sa nebadane presúva a o ich nasledujúcom osude nič netušíte. Ani oni sami ešte netušia, že prespia pod holým nebom počas najchladnejšej noci roka, keď sa bude teplota pohybovať okolo mínus 24 stupňov. Rozvírený sneh sadá naspäť.

Chalani majú práve za sebou týždeň v izolácii v domovskom prostredí dislokácie 5. pluku špeciálneho určenia v Žiline. Fungovali bez mobilov, plánovali a pripravovali sa na nasledujúce – podľa predpovedí počasia neľahké – dni. Vidíte, ako sa dvanásť siluet mladých mužov v dvoch skupinách sťahuje do lesa, do tyla nepriateľa. Ich pohľady sú odhodlané, nebojácné, plné bojovnosti. Práve prechádzajú kvalifikačným kurzom špeciálnych operácií (KKŠO) a záverečným trojtýždňovým cvičením s názvom Zniev 2023.

Námetom cvičenia je spolupráca medzi rôznymi vojenskými jednotkami, no i fiktívnymi civilnými hnutiami a povstalcami. Tiež správne naplánovanie a absolvovanie úloh síl pre špeciálne operácie (SŠO) so zameraním na činnosť v tyly nepriateľa. Frekventantov preverili riadiaci cvičenia, jednotky nepriateľa, zradný terén, no najmä počasie, ktoré svojimi vrtochmi okorenilo nielen presuny jednotiek, ale aj ich obyčajný život v lesnom prostredí. Neľahké presuny počas dvoch týždňov zakončili tým, počas ktorého museli chlapi na miesto vyzdvihnúť prekonať viac ako 15 kilometrov nočným, maximálne

neprístupným terénom, po pás v snehu a s plnými batohmi na chrbte.

Na cvičení sa podieľalo 233 vojakov z rôznych druhov síl a práve vďaka nim bolo úspešné. Hlavnými cvičiacimi boli operátori z 5. pluku, podieľal sa však i zvyšok útvaru, trenčianske Veliteľstvo SŠO, martinský 11. mechanizovaný prápor, 51. krídlo Prešov, žilinská 51. výcviková základňa, trebišovský 52. výsadkový prápor a martinský 57. samostatný oddiel. Vrtuľníci podporili cvičenie nielen leteckým prostriedkom, no i kolegami, ktorí vo finálnom scenári predstavovali pilotov zostrených nad nepriateľským územím.

Pohľad z druhej strany

Pre príslušníkov druhej mechanizovanej roty 11. mechanizovaného práporu Martin bolo cvičenie Zniev vítaným obohatením a spiestrením výcviku. A pre mnohých aj prvou vážnou skúškou. Zdôrazňuje to aj veliaci poddôstojník útvaru nadrotmajster Ladislav Orávik: „Prinieslo veľa nového, náročného, ale aj zaujímavého. Navyše v priestoroch, ktoré naši vojaci nepoznajú. Pre nových vojakov, ktorých bolo veľa, to bola doslova skúška ohňom. Prežitie v teréne v zimných podmienkach, plnenie úloh s jednotkami špeciálnych síl bolo živšie, zaujímavejšie. V takýchto spoločných cvičeniach by sme radi spolupracovali aj naďalej.“

Dvadsaťročný rodák z Košíc vojak Ján Seliga len na jeseň minulého roku ukončil prípravu v martinskej základnej výcvikovej škole. Priznáva, že takmer dva týždne na cvičení v zime, snehu a chlade v horských podmienkach sa vôbec nedajú porovnávať s prežitím, ktoré zažil v škole. „Vtedy na jeseň boli priaznivé klimatické pomery, boli to len dva dni. Teraz sme dostali poriadne zabrať. Ale bolo to zaujímavé. Veď do armády som išiel práve preto, aby som zažil niečo podobné. Veľa som sa priučil od špeciálov. Aj o maskovaní, utajených presunoch v lesnom teréne, budovaní obrany... Pochopil som, na čom musím ďalej pracovať, ak chcem uspieť v ozbrojených silách. Po fyzickej i mentálnej stránke. Práve v takýchto podmienkach sa postupne rodil aj kolektív našej jednotky. Bolo to po prvý raz, čo sme boli dva týždne odkázaní na seba.“

Spoločné cvičenie so špeciálmi oceňujú aj jeho starší kolegovia, ktorí už získali skúsenosti aj v zahraničných misiách a operáciách: vodič BVP desiatnik Marek Celenga, čatári Marek Štálik a Branislav Balko, ktorí sú zástupcami veliteľa družstva. Čatár Marek Štálik zažil cvičenie Zniev už po druhý raz. Tohtoročné, aj vzhľadom na studené, zimné počasie s množstvom snehu, považuje za náročnejšie: „Som rád, že ho naši mladí vojaci zažili. Pozoroval som, ako sa postupne zvyšujú ich spôsobilosti. Získali množstvo neoceniteľných skúseností vďaka spolupráci s príslušníkmi špeciálnych síl. Výcvik bol po celé dva týždne zaujímavý, prinášal mnohé nečakané prekvapenia.

Pre mladších to bola najlepšia škola.“ Spolu s čatárom Balkom zažil počas svojho pôsobenia v Lotyšsku mnohé cvičenia mnohonárodných jednotiek, kde plnili úlohy jednotky pozemných a špeciálnych síl, letectva i námorníctva. „Keď sa budú aj v našich podmienkach cvičenia uberať takýmto smerom za účasti všetkých zložiek ozbrojených síl, bude to aj pre vojakov oveľa zaujímavejšie a záživnejšie,“ konštatuje čatár Branislav Balko.

Z vtáčej perspektívy

Veliteľ 1. roja 1. letky Black Hawk z 51. krídla Prešov major Marek Kaščák hovorí, že cvičenie Zniev nebolo ich prvé spoločné so špeciálmi. „Zimné cvičenie však bolo aj pre nás jedným z vrcholov bojovej prípravy. Bola to veľmi dynamická a prospešná spolupráca. V zimných horských podmienkach sme si precvičili pristátie v teréne, prekonávanie protivzdušnej obrany protivníka, všetko pod taktickým námetom. Je to iné, zaujímavejšie, ako preprava z jedného bodu do druhého. Na takéto cvičenia vysielame pilotov, ktorí už majú niečo odlietané, aby získali potrebné skúsenosti. V krátkom čase preveria, ako je pilot pripravený.“

Rotný Martin, špecialista 57. samostatného oddielu Martin, priznáva, že cvičenie bolo náročnejšie ako v minulosti. Je rád, že zapojenie mnohých zložiek ozbrojených síl umožnilo ladenie spoločných operačných postupov. „Už pri plánovaní sme zistili, že niektoré východiská máme rozdielne. To isté sa ukázalo aj pri praktickom plnení jednotlivých úloh zo strany špeciálnych, pozemných i vzdušných síl. Cvičenie posunulo všetky zúčastnené zložky vpred, zlepšilo ich koordináciu. Je to proces, jednotlivé stupne sa nedajú preskakovať, všetko chce svoj čas, ale treba v ňom pokračovať. Ukázalo sa, že všetci sa majú čo naučiť jeden od druhého. Nie je to len jednosmerná cesta.“

por. Miroslava Mindárová, Jozef Žiak

Foto: por. Miroslava Mindárová

Ordinariát jubiloval

Predstavitelia rezortu obrany na čele s ministrom Jaroslavom Naďom si účasťou na slávnostnej svätej omši v bratislavskom Dóme svätého Martina a nasledujúcom spoločenskom programe pripomenuli 20. výročie vzniku Ordinariátu Ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR. Ordinariát OS a OZ SR začal svoju činnosť 1. marca 2003 a je postavený na úroveň diecézy. Jeho poslanie spočíva v poskytovaní duchovnej služby katolíckym veriacim, príslušníkom a zamestnancom ozbrojených síl, ozbrojených zborov a ich rodinným príslušníkom. Zabezpečuje slobodný náboženský prejav, plnenie náboženských povinností, rozvoj duchovného života, vykonávanie bohoslužieb a náboženských obradov, vysluhovanie sviatostí, náboženskú výuku, spoločenskú a mravnú výchovu či sociálnu a charitatívnu činnosť. Na čele ordinariátu stojí Mons. František Rábek, ktorého Svätý Otec Ján Pavol II. menoval 20. januára 2003.

Vojaci proti živlu

Vsobotu 19. marca predpoludním vypukol v centre Banskej Štiavnice, v budove zvanej Banka lásky, rozsiahly požiar, ktorý zachvátil aj okolité budovy. Ohrozil Galériu Jozefa Kollára, aj budovy Slovenského banského múzea. Do boja proti živlu boli okamžite nasadení aj príslušníci Ozbrojených síl SR vrátane vojenských hasičov s technikou. Banskú Štiavnicu spolu s predsedom vlády Eduardom Hegerom navštívil aj minister obrany Jaroslav Naď. Pomoc pri hasení koordinoval s Ministerstvom vnútra SR a tiež s primátorkou Banskej Štiavnice Nadeždou Babiakovou. Okrem hasenia vojaci pomáhali aj so záchranou dokumentov z banského archívu a kultúrnych pamiatok.

Foto: TASR

► Prístroje pre zdravotníctvo

Ministerstvo obrany SR v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu získalo nenávratný finančný príspevok vo výške 1 944 690 eur na nákup prístrojov a laboratórneho vybavenia pre Veliteľstvo vojenského zdravotníctva OS SR. Prístrojové vybavenie bude využiteľné v čase vyhlásenia mimoriadnych situácií spôsobených vírusovými ochoreniami, v období vyhlásenia prípadných pandémieí, ale aj pri každodennej činnosti veliteľstva. Prvé prístroje v hodnote takmer 1 mil. eur dodali 6. marca.

► Nový český veľvyslanec

Minister obrany Jaroslav Naď privítal nového mimoriadneho a splnomocneného veľvyslanca Českej republiky na Slovensku Rudolfa Jindráka. Témami ich rozhovoru boli okrem pomoci pre Ukrajinu aj český príspe-

vok v Mnohonárodnej bojovej skupine NATO na Slovensku, bilaterálna spolupráca s dôrazom na obranný priemysel, ako aj nadchádzajúce významné podujatia. S vedúcim českej diplomatickej misie na Slovensku minister ocenil nadštandardnú a pragmatickú spoluprácu, ktorá potvrdzuje blízkosť slovensko-českých vzťahov.

► Výmena rakúskych pridelenecov

Štátny tajomník Marian Majer prijal odchádzajúceho vojenského pridelenca Rakúska plk. Karla Fitscha a jeho nástupcu plk. Franza Josefa Madnera. Odchádzajúcemu pridelenecovi poďakoval za doterajšiu spoluprácu. Stretnutie s novým pridelencom obrany Rakúska bolo príležitosťou na diskusiu o poskytnutej pomoci Ukrajine a ďalších prioritách MO SR na nasledujúce obdobie. S F. J. Madnerom vyzdvihli regionálny charakter vzájomných vzťahov medzi Slovenskom a Rakúskom.

► Rezort podporil múzeum

V obci Pavlovce nad Uhom dokončujú Múzeum vystahovalectva z územia Slovenska do Severnej Ameriky s názvom Kasigarda. Ministerstvo obrany projekt podporilo prostredníctvom dotačnej schémy. Hlavným cieľom projektu je propagácia vojenských dejín prostredníctvom dejín Slovákov v Amerike. Ďalším cieľom je nadviazanie širšej spolupráce medzi krajauskými organizáciami v USA a Múzeom vystahovalectva s cieľom zmapovať pôsobenia amerických Slovákov a ich potomkov v armáde USA v priebehu 20. storočia. Okrem toho sa projekt zameriava aj na predstavenie amerických Slovákov ako príslušníkov armády USA od prvej svetovej vojny až po operáciu Púštna búrka.

V Štokholme o Ukrajine

Minister obrany SR Jaroslav Naď sa 8. marca zúčastnil na neformálnom zasadnutí Rady EÚ pre zahraničné veci vo formáte ministrov obrany v Štokholme.

S rezortnými kolegami sa venovali ruskej vojne proti Ukrajine a možnostiam podpory ukrajinských ozbrojených síl, ako aj zefektívneniu mimorozpočtového medzivládneho peňažného nástroja, prostredníctvom ktorého krajinám pomáhajúcim Ukrajine poskytujú refundácie.

„Zabezpečenie mieru na Ukrajine nie je bez európskej pomoci možné. Kredibilitu EÚ v podpore pre Ukrajinu treba naďalej udržiavať, a to aj prostredníctvom Európskeho mierového nástroja, ktorý demonštruje dôveryhodnosť, schopnosť a ochotu európskych partnerov presadzovať hodnoty humanizmu a právo na mier aj za našimi hranicami,“ povedal minister Naď. Pripomenul, že náklady, spojené s pomocou poskytnutou nášmu východnému susedovi, kompenzujú práve prostriedky z Európskeho mierového nástroja, z ktorého Slovensko dosiaľ dostalo už viac ako 82 miliónov eur. Použije ich na nákup munície a nových technológií pre ozbrojené sily.

Ministri sa tiež zaoberali iniciatívou spoločného obstarávania delostreleckej munície pre potreby Ukrajiny, aj na doplnenie zásob členských štátov Únie. „Najväčší záujem je o zvýšenie kapacít výroby pri 155 mm munícii, aj vzhľadom na požiadavky Ukrajiny,“ vysvetlil Jaroslav Naď. Súčasťou rozhovorov bolo tiež zhodnotenie výsledkov Vojenskej asistenčnej misie EÚ pre Ukrajinu (EUMAM), do ktorej sa od minulého roka aktívne zapája aj Slovensko.

Šéf slovenského rezortu obrany absolvoval v Štokholme aj viacero bilaterálnych rokovaní vrátane rozhovorov s ukrajinským ministrom obrany Oleksijom Reznikovom, českou kolegynou Janou Černochovou, švédskym ministrom obrany Pálom Jonsonom, ministrom obrany Bulharska Dimitarom Stojanovom, so slovinským ministrom obrany Marjanom Šarecom a eurokomisárom pre vnútorný trh EÚ Thierryom Bretonom.

Ministerstvo ožije džavotom

Rezort obrany začal s výstavbou unikátneho benefitu – materskej školy pre deti zamestnancov. „Vážime si prácu a čas našich

zamestnancov a profesionálnych vojakov, preto sme im chceli vyjsť v ústrety aj takto. Okrem toho, deti sú naša budúcnosť, preto poskytneme kvalitný priestor a moderný prístup na zabezpečenie ich predškolského vzdelávania,“ uviedol minister obrany SR Jaroslav Naď.

Materská škola poskytne kapacity pre 60 detí (3 triedy po 20 detí). Vybudovaná bude z montovaných modulov zo systému oceľových profilov, pričom bude zaradená do energetickej triedy A0 a bude spĺňať všetky moderné ekologické trendy, ako napr. zelená strecha, fotovoltika a pod. Vďaka realizovanému technickému riešeniu bude v prípade potreby možné veľmi rýchlo a efektívne rozšíriť kapacity MŠ doplnením ďalších stavebných modulov.

Ako potvrdil generálny tajomník Služobného úradu MO SR Peter Kozák, moderný bude aj školský vzdelávací program,

ktorého návrh počíta s vytvorením materskej školy rodinného typu prioritne pre zamestnancov rezortu Ministerstva obrany SR so silným komunitným a environmentálnym programom. „Jedinečnosť našej škôlky by okrem obohatenia osnov o význame ozbrojených a záchranných zložiek v našej spoločnosti, mala spočívať v úzkej spolupráci so štátnym podnikom Vojenské lesy a majetky SR pri naplňaní ekologického programu alebo s Vojenskou hudbou OS SR pri rozvíjaní hudobného povedomia detí našich kolegov,“ priblížil.

Vo vzájomnej kooperácii jednotlivých rezortných zložiek a rodičovskej komunity sa v praxi plánuje aj výstavba dažďovej záhrady a vyvýšených záhonov, v ktorých si jednotlivé triedy budú pestovať vzťah k zdravému životnému štýlu. Samozrejmosťou by mala byť realizácia výletov, exkurzií a rôznych športových a kultúrnych podujatí.

Po vysúfazení a zazmluvnení zhotoviteľa stavby materskej školy mu MO SR odovzdalo stavenisko. Hodnota zmluvy o dielo na stavebné práce je 1,49 mil. eur s DPH, pričom 990-tisíc eur z tejto sumy by malo byť financované z Plánu obnovy a odolnosti. Kolaudáciu materskej školy očakáva rezort v auguste 2023, pričom súbežne pracuje na obstaraní interiérového vybavenia MŠ a zabezpečení stravovania pre deti.

Jednotka medzi nemocnicami

Ústredná vojenská nemocnica SNP Ružomberok – FN získala v najnovšom prieskume medzi pacientmi poisťovne Dôvera najlepšie hodnotenie spomedzi fakultných a univerzitných nemocníc. Spokojnosť pacientov potvrdzuje, že ÚVN patrí k špičke zdravotníckych zariadení na Slovensku.

„Obetavá práca celého personálu Ústrednej vojenskej nemocnice je značkou kvality. Pozitívna odozva reflektuje ich nasadenie a schopnosť poskytnúť najlepšiu službu, za čo im patrí obdiv a vďaka,“ uviedol minister obrany SR Jaroslav Naď.

Úspechom je aj posun ÚVN v rebríčku fakultných a univerzitných nemocníc, keďže v hodnotení za rok 2021 sa vojenská nemocnica umiestnila na druhej priečke. „Teší nás, že už roky patríme medzi najlepšie slovenské nemocnice. Moje poďakovanie patrí každej kolegyni a kolegovi, bez ktorých úsilia by

dosiahnutie takýchto úspechov nebolo možné. Ďakujem aj všetkým pacientom, ktorých spätná väzba touto formou je pre nás vždy veľmi cenná a je zároveň povzbudením do ďalšej práce,“ povedal riaditeľ Ústrednej vojenskej nemocnice SNP Ružomberok – FN Robert Rusnák.

Cieľom prieskumu poisťovne Dôvera realizovaného na vzorke 7 000 pacientov, ktorí sa v minulom roku liečili v niektorej zo slovenských nemocníc, je zvyšovanie transparentnosti v ústavnej zdravotnej starostlivosti na Slovensku.

Anjeli strážni vo vojenských uniformách

„Dnes už môžem povedať, že napriek nehode sme mali aj veľké šťastie, pretože sme neostali vo vraku nášho auta len tak naverímboha sami, ale ako anjeli strážni bola hneď pri nás skupina vojakov, ktorá nás zachraňovala,“ spomenula hrozivo vyzerajúcu autonehodu zo začiatku tohto roka pani Barbora Borovská z Košíc.

Keď 2. januára ich auto zišlo z vozovky a narazilo do betónovej skruže, ostali v ňom uväznení nielen mladí manželia Barbora a Michal Borovskí, ale tiež ich trojmesačný Albertko.

Cestou na východ

„Vracali sme sa z Bratislavy po tom, ako sme 1. januára vypálili 20 čestných správ pri príležitosti 30. výročia vzniku Slovenskej republiky a Ozbrojených síl SR,“ uviedol kapitán Tomáš Quecke veliteľ strieľajúcej jednotky a zároveň veliteľ 2. palebnej batérie 21. samohybného delostreleckého oddielu Michalovce. Štyri desiatky delostrelcov sa pritom na západ Slovenska presúvalo už 27. decembra, aby v Nitre pripravené ťahané húfnice HD 30 A skontrolovali, pripravili a spolu s nimi na Koliňanskom

vrchu do najmenších detailov nacvičili priebeh slávnostných sálv. „Salvy na Nový rok prebehli bez zlyhania, po kon-

trole húfnic sme generálovi Danielovi Zmekovi zahlásili splnenie úlohy bez nedostatkov. V Nitre sme opätovne ulo-

V našej ankete sme sa pýtali: „Kde je hranica medzi vojenskou službou a hrdinstvom? Stretli ste sa s hrdinstvom aj vy?“

Keď lavína v Žiarskej doline strhla začiatkom tohto roka dvojicu skialpinistov, zachránili ich neďaleko cvičiaci vojaci z 5. pluku špeciálneho určenia, postihnutým pomohli z bezprostrednej lavínovej zóny do bezpečia, poskytl im prvú pomoc, ošetrili vyklbené rameno, zateplili ich, privolali horských záchranárov a vytýčili pristávaciu plochu pre vrtuľník, pričom ich pohotovosť a profesionalitu si všimli aj veľké celoštátne médiá. Keď v roku 2011 nepriateľská paľ-

ba na koalíčnú základňu Camp Nathan Smith v Afganistane hustla, zem sa otriasala pod raketovými útokmi a slovenský EOD-tím vyrazil do extrémne nebezpečného priestoru za vonkajším opevnením základne nájsť a zneškodniť masívny výbušný systém pripravený na odpal, ktorý by kriticky zhoršil situáciu obrancov, o ich hrdinstve sa hovorilo aj za rečníckym pultom amerického kongresu.

Brigádny generál Ladislav Dovhun

náčelník Vojenskej kancelárie prezidentky SR:

„Poslaním nás, vojakov, je brániť našu vlasť, ale ešte predtým, ako byť hrdinom so zbraňou v ruke, je hrdinstvom byť kolegiálny, férový voči ostatným, nápomocný pri vytváraní kolektívu, v ktorom sa jeden vie spoľahnúť na druhého. Až tak sa dá spoločne vyhrávať. No a ak mám byť aj konkrétny, za tých 35 rokov služby by som vedel oceniť viacero naozaj statočných skutkov. Napríklad, keď som slúžil v operácii KFOR a vozidlo našich vojakov malo vážny stret s automobilom domácich, pričom slovenskí vojaci aj napriek zraneniam obetavo pomáhali kosovským občanom.“

Nadrotmajster Peter Kuka

veliaci poddôstojník Generálneho štábu OS SR:

„Ak urobí vojak aj v rámci svojich každodenných povinností čokoľvek nad rámec svojej služby v prospech kolegov, jednotky, spoločnosti, rodiny alebo iných občanov, nemusí byť zrovna hrdina, ale má moju úctu a rešpekt. V ostatnom čase veľmi pozitívne vnímam napríklad projekty, vďaka ktorým môžeme pomáhať našim kolegom vojakom, ktorí mali menej šťastia, ako je bežné, ale aj ostatným občanom či vojnovým utečencom.“

Generál v. v. Milan Maxim

v rokoch 2014 – 2018 náčelník Generálneho štábu OS SR:

„Hrdina je vojak, ktorý v krízovej situácii odloží strach a nerozmýšľa o tom či bude alebo nebude hrdina, ale veľmi dobre vie, že v odhodlaní splniť úlohu môže prísť o veľa, o zdravie, alebo aj o život. Najhoršie je, ak sa za hrdinu vydáva ten, kto ním nie je. No a áno, pamätám na hrdinstvá, keď vojaci zachránili životy či zabránili vzniku veľkých škôd. A aj keď hrdinami nemôžeme byť všetci, každý vojak si svojou statočnou a profesionálnou službou v ozbrojených silách môže vyslúžiť vážnosť a uznanie.“

žili húfnice a vyrazili k rodinám na východ Slovenska," doplnil kpt. Quecke. Treba povedať, že nie jeden Michalovičana trávil novoročné sviatky opakovane mimo rodiny. Viacerí z nich boli na salvách, alebo, ako napríklad desiatnik Jozef Tabaka, slúžili v operácii Predsunutá prítomnosť v Lotyšsku.

„Na východ po krásne prežitých sviatkoch u mojej rodiny vo Zvolene sme sa vracali aj my,“ spomenula Michaela Borovská, doktorandka v odbore biofyzika na Košickej Univerzite Pavla Jozefa Šafárika. S manželom Michalom, Košičanom a programátorom, už boli pri Tornali.

Bez zaváhania

Po tom, ako vodič vojenského autobusu čatár Ladislav Fabián videl nehodu, bez zaváhania zastavil. Desiatnik Jozef Tabaka, slobodník Vladislav Kaľuha, desiatnik Likáš Baran, slobodník Dávid Poľáčko, rotný Attila Igyarto a slobodník Luboš Král vybehli k autu. Čatár Michal Franko a vojak Peter Kuhtreiber si obliekli reflexné vesty a začali regulovať dopravu. Desiatnik Michal Koval' volal na linku 158, aby privolal zdravotnícku pomoc a informoval ďalšie záchranné zložky.

„Bola som v šoku a najmä som sa bála o naše prvorodené bábätko, preto keď sa po niekoľkých sekundách objavili vojaci, bol to ako zázrak,“ priznala

pani Borovská. Bola nesmierne vďačné, keď vojaci cez zadné dvere vytiahli ich Albertka a ponáhľali sa s ním do tepla autobusu. „Potom pomohli vyjsť manželovi cez dvere spolujazdca, ktoré si zvnútra nevedel otvoriť. Ja som bola s malým vzadu, ale pre veľkú bolesť som sa nevedela zaprieť, aby som sa s ich pomocou dostala von...“

Pani Borovská bola zranená, no ešte netušila, že má zlomenú hrudnú kosť. Najmä slobodník Kaľuha, ktorý absolvoval záchranný kurz Combat Life-saver Course a koordinoval vyslobodzovanie, veľmi dobre vedel, že v takýchto prípadoch je lepšie zostať pri zranenom a počkať na profesionálnych záchranárov s vyslobodzovacími prostriedkami. „Venovali sa mi, aby mi nebolo zima, aby som neupadla do šoku. Do ich príchodu boli oporou aj pre manžela, dali mu svoje teplé oblečenie, boli super.“

Pozdrav s poďakovaním

Po havárii pani Borovskú hospitalizovaná v rožňavskej nemocnici. Na pozorovaní s ich synčekom ostal aj manžel. „Pre mňa bolo maximálne dôležité, aby som synčeka napriek bolestiam mohla naďalej dojiť, veď Albertko vďaka vojakom ani nenachladol.“ Na záver ocenila: „Vojakov som mala rada už dlhšie. Spoznala som ich ešte vo Zvolene najskôr prostredníctvom dnes už nebohého vojenského duchovného podplukovníka

Michala Štanga, ku ktorému som chodila do detských táborov. Neskôr som bývala hosťom v tamojšej vojenskej farnosti, keď ju viedol plukovník Marko Trochan. A ak oni dvaja boli pre mňa viacero rokov duchovnou oporou, michalovskí delostrelci mi pomohli v najkritickejšej situácii môjho života. Majú veľké srdce. Pozdravujem ich a ďakujem.“

Pavol Vitko

Foto: slob. Jakub Státnik a autor

Z listu rodičov Barbory Borovskej michalovským delostrelcom:

„Nevieme, ako by sa to skončilo, keby títo chlapci neboli v správnom čase na správnom mieste. Za to im patrí veľké ďakujem a sme im veľmi vďační, že aj vďaka nim sa nehoda neskonzila fatálne. Ďakujeme.“

Vďační rodičia.

Plukovník Alexander Schober

zástupca veliteľa mnohonárodnej aliančnej bojovej skupiny na Slovensku a v jej rámci veliteľ slovenského úlohového zoskupenia:

„Vojenské hrdinstvo je tvrdá práca každého, od vojaka až po generála. Veľké hrdinstvá som zažil aj na Slovensku, ale ten pocit som vnímal najmä počas piateho vyslaní v operáciách medzinárodného krízového manažmentu, kde vojaci stáli bok po boku a nie raz na každom jednom záležal život toho druhého.“

Ivan Šimko

minister obrany v rokoch 2002 až 2003:

„Vždy som vnímal s veľkým uznaním, keď vojaci pomáhali v prípade živelných pohrôm, keď sa presadili a výborne reprezentovali našu krajinu v misiách, pričom som však presvedčený, že najdôležitejšie sú každodenné hrdinstvá. Myslím, že ľudia si už na Slovensku vojakov vážiť vedľa a aj to je jeden z dôvodov, prečo sú ozbrojené sily najdôveryhodnejšou inštitúciou v Slovenskej republike.“

Nadrotmajsterka Silvia Simová

zdravotníčka Ústrednej vojenskej nemocnice – FN v Ružomberku:

„Hrdinstvo je všetko to, čo vojaci v službe pre dobro našej republiky robia, keď pomáhajú ľuďom, ktorí to potrebujú. Pre mňa sú však hrdinovia napríklad aj vojenský duchovní, Slavko Ganaj a Ján Čupalka, ktorí už vyše desaťročia chodia ako vedúci letných detských táborov na Smrekovicu, kde im pomáhame ako zdravotníčka, a kde vidím všetko to dobro, ktoré vstúpajú malým deťom.“

Plukovník v. v. Marko Trochan

bývalý vojenský duchovný:

„Pozoruhodné je to, že vojaci, ktorí sú pre niektorých zlí, nefunkční či dezorganizovaní najmä počas pandémie Covid-19 ukázali, že sú jedinou inštitúciou v štáte, ktorá dokáže fungovať s neskutočnou celoplošnou akceleráciou, profesionalitou a spoľahlivosťou. To je naozajstné hrdinstvo. A, pravdaže, potešiteľné je aj to, ak má niekto individuálnu príležitosť dokázať v krízových situáciách, že je nielen ochotný, ale aj pripravený a schopný pomôcť.“

Plukovník Peter Žochňák

veliteľ 5. pluku špeciálneho určenia:

„Vojenské hrdinstvo je predovšetkým v odhodlaní brániť svoju vlasť, svojich blízkych, svoju rodinu. Rád spomínam na silu kamarátstva počas nasadení v operáciách, kde idete do všetkého spolu so spolubojovníkmi, ktorým dôverujem, ktorí dôverujú mne, pričom nikto nemyslí na žiadne hrdinstvo, pretože je to naša služba, ktorej veríme a ktorou žijeme.“

Plukovník v. v. Miroslav Minár

vojenský novinár a publicista, rozhlasový redaktor:

„Istá výzva s menom hrdinstvo je azda v každom z nás – a vo vojakoch možno aj o trochu viac. Sú vedení k tomu, aby slúžili, aby bojovali, aby nesklamali v akýchkoľvek zložitých situáciách, takže ak sa do nich dostanú, majú sa o čo oprieť. No spravidla v nich musí byť aj veľký kus človečiny. Som rád, že o ich príbehoch sa dozvedáme v rámci každoročného Vojenského činu roka, ktorý som mal možnosť spoluzakladať, a tiež ma veľmi teší, že v tomto 26. ročníku prišli až tri desiatky nominácií – znovu viac, ako vlani.“

15 miliónov za ministra

Ruská súkromná armáda, tzv. Vagnerova skupina, vypísala odmenu 15 miliónov dolárov za život talianskeho ministra obrany.

Súčasnú veľkú vlnu migrantov, ktorá postihuje Taliansko horšie než iné krajiny, spôsobuje činnosť žoldnierov z Vagnerovej skupiny v Afrike, oznámili taliansky minister obrany Guido Crosetto a minister zahraničných vecí Antonio Tajani. Crosetto povedal, že nárast je sčasti spôsobený stratégiou Vagnerovej skupiny v množstve afrických krajín. „Exponenciálny nárast migrácie z afrických pobreží je súčasťou jasnej stratégie v hybridnej vojne, ktorú vedie Vagnerova skupina, teda žoldnieri platení Ruskom. Využívajú svoj vplyv v afrických krajinách,“ vysvetlil a pokračoval: „EÚ, NATO a Západ uznali, že kyberútoky sú súčasťou globálneho konfliktu, ktorý ešte vystupňovala vojna na Ukrajine. Teraz by mali pochopiť, že juhoeurópsky front sa tiež stáva každý deň čoraz nebezpečnejším. Jednote NATO hrozia trhliny, ak krajiny najviac vystavené odplatám rôzneho druhu budú ponechané samé na seba,“ dodal.

Podpredseda Európskej komisie na podporu európskeho spôsobu života Margaritis Schinas potvrdil, že činnosť ruskej žoldnierskej Vagnerovej skupiny prispieva k migračnej kríze. „Príčinou migrácie je to, že ľudia utekajú pred vojnami a prenasledovaním alebo za lepším životom a Vagnerovci migrácii pomáhajú,“ vyhlásil.

V reakcii na vyjadrenia talianskeho ministra obrany ruská žoldnierska Vagnerova skupina vypísala za život Guida Crosetta odmenu 15 miliónov dolárov, upozornili talianske tajné služby. Majiteľ Vagnerovej skupiny Jevgenij Prigožin reagoval na tvrdenia Crosettu vyhlásením, že migrantami sa jeho súkromná armáda nezaobera a ministra označil za idiota. Vagnerova skupina je v súčasnosti najznámejšia pre zapojenie sa do bojov na Ukrajine. Aktívna je aj v krajinách ako Mali, Stredoafrická republika, Sudán a Sýria. V Líbyi podporuje poľného maršala Chalífu Haftara v regióne Kyrenaika.

Foto: NATO

► Podpora pokračuje

Nemecký prezident Frank-Walter Steinmeier na návšteve leteckej základne v Āmari na severe Estónska ubezpečil trojicu pobaltských štátov o pomoci Nemecka. „Stojíme na strane pobaltských štátov a zabezpečujeme (ich) ochranu. V tomto smere sa dá spoľahnúť aj na Nemecko,“ povedal. Nemecko spolu so Spojenými štátmi a Britániou patrí k najväčším prispievateľom do misí NATO na východnom krídle Aliancie, dodal. Britské a nemecké letectvo v rámci misie NATO od 6. marca tohto roka spoločne chráni vzdušný priestor pobaltských štátov a kontrolné lety vykonáva aj v medzinárodnom vzdušnom priestore nad Baltským morom. Estónsko, Lotyšsko a Litva ako členovia NATO nemajú vlastné letectvo. NATO využíva letecké základne v Āmari a litovskom Siauliai na ochranu vzdušného priestoru pobaltského regiónu.

► Americká základňa v Poľsku

Výstavba základne pre protiraketový obranný systém Aegis pri obci Redzikowo na severe Poľska bola ukončená a bude funkčná tento rok. Šéf amerického vládneho úradu pre oblasť balistických striel a obrany Missile Defense Agency (MDA) viceadmirál Jon Hill povedal, že skúšky systému by mali byť ukončené na prelome leta a jesene. Základňu musí potom schváliť náčelník námorných operácií Spojených štátov a velenie americkej armády a NATO v Európe. Základňa v Redzikowe nie je určená iba proti strelám z Ruska, ale aj proti raketám napríklad z Iránu. Výstavba sa začala v máji 2016. Ďalší takýto systém sa nachádza v Rumunsku a je funkčný od roku 2016.

► Irán pomáha Rusku

Rusko posielalo Iránu západné zbrane, ktorých sa zmocnilo počas bojov na Ukrajine. Irán tieto zbrane, ktoré Ukrajine dodali USA a ďalšie členské krajiny NATO, využíva na odhaľovanie princípov fungovania moderných západných vojenských technológií. V minulosti už iránski vojenski experti vyvinuli protitankové strely, ktoré vychádzali z amerických riadených striel BGM-71 TOW. Podobne sa Iránu podarilo vyrobiť vlastný dron za základe amerického bezpilotného stroja RQ-170 Sentinel, ktorého sa zmocnil v roku 2011. Analytici varujú, že ak by sa Iránu podarilo odhaliť fungovanie striel Stinger a na ich základe vyvinúť ich vlastné verzie, predstavovalo by to hrozbu pre civilné, aj vojenské lietadlá v celom regióne.

► Doživotie pre špióna

Vojenská prokuratúra v Ríme požiadala o doživotie pre dôstojníka talianskych námorných síl Waltera Biota, obvineného z predaja tajných dokumentov predstaviteľovi ruského veľvyslanectva v marci 2021. Ako dôkazy prokuratúra predložila zábery, na ktorých je zachytený Biot pri fotografovaní série dokumentov a obrazovky počítača mobilom. Walter Biot po dlhoročnej službe na vojenských lodiach pôsobil päť rokov v kancelárii náčelníka štábu vojenského námorníctva. Podľa zatykača sa na USB kľúči, ktorý chcel odovzdať ruskému diplomatovi, našlo 181 fotografií utajovaných dokumentov vrátane deviatich označených ako vysoko dôverné a ďalších 47 tajných dokumentov NATO.

TASR

VOJACI OČAMI DETÍ

22. ročník výtvarnej súťaže pre žiakov základných škôl

MLADŠÍ ŽIACI (1. až 5. ročník)

a

STARŠÍ ŽIACI (6. až 9. ročník).

Práce označené názvom, menom a vekom autora, spätočnou adresou, adresou školy, ročníkom a telefonickým kontaktom posielajte

najneskôr do 12. mája 2023

na adresu

SÚŤAŽ, redakcia OBRANA, Ministerstvo obrany SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava

Po tri najlepšie diela v každej kategórii vyberie porota zložená z výtvarníkov, profesionálnych vojakov a zamestnancov rezortu.

Ocenení získajú finančné prémie a vecné ceny.

Víťazné práce budú vystavené, uverejnené v mesačníku Obrana a na internete.

So súťažnými prácami treba zaslať písomný súhlas zákonných zástupcov súťažiacich so spracovaním osobných údajov.

O výnimočnom systéme, pokore a službe pre všetkých

Po tom, ako sa v marci uskutočnila oslava 20. výročia vzniku Ordinariátu Ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR, sme požiadali o rozhovor biskupa Františka Rábeka, ktorý je na čele ordinariátu od jeho vzniku.

Ako prišlo k tomu, že pri zriadení ordinariátu padla v rámci Konferencie biskupov Slovenska voľba na vás?

Kto to navrhol neviem, len vtedajší vatikánsky nuncius Henryk Józef Nowacki mi ako pomocnému nitrianskemu biskupovi povedal, že Svätý otec si praje, aby som prijal túto úlohu. Tým to bolo vyriešené.

Ako ste sa zžívali s prostredím?

Nebol som síce vojakom, ale isté skúsenosti s armádou som mal napríklad vtedy, keď ma po páde komunizmu v 90. rokoch zvykli v Nitre pozývať do kasární, aby som robil prednášky pre vojakov. V každom prípade skúsenosti po nástupe do funkcie som mal pozitívne, nestretol som sa s negatívnym prístupom. Urobil som si plán a počas roka som navštívil všetky útvary, ktoré patrili do ordinariátu v armáde, polícii či väzensťva. Získal som obraz v akom prostredí budem plniť moje poslanie a od toho sa začali odvíjať plány.

Čo ste chceli zasiahť do tohto silového poľa?

Vychádzal som z jedného základného predpokladu, že nakoľko každý človek je stvorený Pánom Bohom, tak Pána

Boha potrebuje, či si to už uvedomuje, alebo nie. Tak som pristupoval ku každému človeku, k veriacemu, k tomu, ktorý Pána Boha hľadá, alebo aj zatiaľ nie, lebo Pán Boh má každého rád. Snažil som sa tento dobrý vzťah prehĺbvať. Samozrejme, nielen sám, ale prostredníctvom kňazov nášho ordinariátu, ktorým veľmi ďakujem za ich prácu.

Ak by ste týchto dvadsať rokov rozdelila na etapy, aké budú mať členenie?

Neboli nejaké päťročnice alebo desaťročnice. Bol to organický rast. Postupne prichádzali kňazi, aktivizovali sa veriaci, u iných sme azda získali rešpekt a postupne sme zaujímali svoje miesto. No aby som spomenul aspoň jeden predel, bola to otázka katedrály ordinariátu. Prvých šesť rokov som v pozícii ordinára pôsobil ako hosť v bratislavskom kostole sv. Jána z Mathy, ktorí tunajší poznajú pod názvom Trojička. Keď v roku 2008 vznikla bratislavská arcidiecéza, tak bratislavský arcibiskup venoval nášmu ordinariátu novostavbu kostola v Krasňanoch, ktorý sa potom stal ordinariátnou katedrálou sv. Šebastiána. Opäť vďaka všetkým, ktorí nám ju pomohli dobudovať.

Čo sa darilo viac a čo menej?

Nenazval by som to, že sa niečo nepodarilo, ale hovorme, že niektoré veci sú inak, ako som si predstavoval – a niekedy sú možno aj lepšie, ako som plánoval. Systémovo sme sa usilovali o vytváranie kaplniek v jednotlivých útvaroch, kde pôsobia vojenský duchovní. Nešlo to rovnako rýchlo, ale dnes už máme v každom útvere, kde je vojenský kňaz, aj kaplnku a pastoračnú miestnosť či kanceláriu. Ďalšou z tém, ktoré som považoval za potrebné vyriešiť, bolo označenie kňazov. Keďže sú dôstojníci, vcelku logicky mali na výložkách svoje hodnosti. No ako mi povedal jeden z generálov: keď vidím vojenského duchovného, pozriem na výložky a oslovím ho pán major a nie pán kaplán. Jednoducho, brali ich skôr ako dôstojníkov a to, že sú kňazi, ostávalo navonok skryté či druhoradá. Priznávam, že tento zápas o zmenu označenia na výložkách bol zápas aj s niektorými mojimi kňazmi. Vojenský duchovný tu však nie je preto, aby bolo o jedného dôstojníka viac. Iste, je to aj o pokore, no je tu predovšetkým preto, aby poskytoval duchovnú službu. Aby bol kňazom rovnako pre ministra, generála, kapitána, rotného, vojaka aj zamestnanca. A nielen pre nich, ale tiež pre ich rodiny a každého ostatného. A to symbolizuje kríž na jeho ramenách.

Je záujem o vojenské púte?

Je. Po medzinárodnej vojenskej púti v Lurdoch sme otvorili tradíciu každoročných pútí do Ríma a Vatikánu. Vychádzali sme z jednoduchého predpokladu, že aj Vatikán má, aj keď malú armádu, ale má. No a popri Švajčiarskej garde má aj políciu a dokonca aj hasičov. To sú teda naši partneri a aj Svätý otec vždy vníma našu prítomnosť veľmi pozitívne. Vojaci sa vydávajú tiež na 300-kilometrovú vojenskú púť z Varšavy do Čenstochovej, cestujeme do maďarského Zalaváru, stretávame sa v Levoči, aj v Šaštíne. Ide práve aj o tie stretnutia, o budovanie komunity. Zároveň oceňujem čestnú stráž ozbrojených síl, ktorá na niektorých z akcií ordinariátu dotvára dôstojný rámec udalostí a rovnako tak sa patrí poďakovať tiež vojenským hudbám.

Keďže na 20. výročí boli aj ordinári ozbrojených síl z Rakúska, Poľska, USA

a Veľkej Británie, ako aj kňazi reprezentujúci ordinariáty v Česku, Belgicku, Chorvátsku, Maďarsku, Nemecku či Slovinsku, otázka smeruje k vývoju vašej spolupráce v medzinárodnom prostredí. Pokiaľ ide o medzinárodné aktivity som vždy veľmi rád, keď mám možnosť vycestovať za našimi vojakmi, ako naposledy na Cyprus a do Lotyšska. Napokon – aj tam sú duchovní z viacerých krajín, takže prichádza k priateľským stretnutiam. Na medzinárodnej vojenskej púti v Lurdoch sa stretávame ordinári zhruba z 30 krajín sveta. No a keďže ordinári patria priamo pod kongregáciu pre biskupov, tak táto kongregácia organizuje zhruba každých päť rokov týždňové pracovné stretnutie ordinárov z celého sveta. Tých platforiem, kde rozvíjame medzinárodnú spoluprácu, je pravdaže viac.

Ak by ste porovnali podmienky na činnosť ordinariátu u nás a v zahraničí?

Prvý rozdiel je v tom, že podľa všetkého sme jediný ordinariát na svete, ktorý má vo svojich štruktúrach všetky uniformované zložky. Teda vojakov, policajtov, colníkov, hasičov, väzenskú a justičnú stráž či tiež záchranárov. Vo svete sú ordinariáty zväčša len vojenské, eventuálne robia službu aj pre políciu alebo iné zložky. No to iba ako, takpovediac, vedľajšiu činnosť. Dá sa teda povedať, že v tomto smere sme výnimoční a tak v Ríme, ako aj v jednotlivých krajinách, majú voči nášmu systému veľké uznanie, pretože vidia, že má to svoj význam a je to dobré. Iste, v niektorých krajinách majú napríklad vojenski kapláni aj svojich asistentov, ktorí ich odbremeňujú od značnej časti povinností a bola by veľká pomoc aj pre nás, ale zatiaľ na tom nenáštujeme a ideme skromnejšou

cestou. Celkove teda môžem povedať, že v porovnaní s inými ordinariátmi máme pre naše pôsobenie vytvorené dobré podmienky a za to v rezorte obrany ďakujem všetkým ministrom, náčelníkom generálneho štábu a ostatným, ktorí nám boli nápomocní.

Vojenský duchovný je tu rovnako pre ministra, generála, kapitána, rotného, vojaka aj zamestnancov a ich rodiny, čo symbolizuje kríž na jeho ramenách.

Aké sú vaše personálne štruktúry?

Z personálneho hľadiska som rozdelil ordinariát na tri oblasti, pretože každá oblasť je špecifická. Vytvorili sme tri vikariáty. Generálny vikár ako môj zástupca má na starosti rezort obrany. Vikariát pri ministerstve vnútra je pre políciu, hasičov, horskú záchranú službu a pridali sme k nim aj colníkov, pretože tí majú relatívne málo kňazov. Tretím je vikariát pri ministerstve spravodlivosti, ktorý zastrešuje duchovnú službu vo väzeniach. Každý z týchto vikariátov má približne 20 kňazov, spolu nás je 65 kňazov.

Majú duchovní záujem slúžiť v uniformách?

Ak budeme môcť prijať kňazov, ktorí sú momentálne v prijímacom procese, tak by sme mali byť personálne obsadení takmer na sto percent.

Ako hodnotíte spoluprácu s ústredím ekumenickej pastoračnej služby?

Samozrejme, sú tu aj určité odlišnosti, ale navzájom sa rešpektujeme a máme priateľský bratský vzťah postavený na vzájomnej úcte, rešpekte a spolupráci.

Ako ordinariát pomáha ľuďom v núdzi?

Pred rokom sme intenzívne pracovali na ukrajinskej hranici, pomáhali sme utečencom prechádzať a zorientovať sa na našom území. Pracovníka špeciálne pre charitu máme len vo väzenstve, pretože zvlášť vážni sú ľudia, ktorí sa dostávajú po prepustení na slobodu do extrémnych núdznych podmienok, chýba im zázemie, komunikácia, často nemajú prácu, ani strechu nad hlavou. No snažíme sa pomôcť každému, komu vieme pomôcť.

Posolstvo vašich úloh na dnes a na budúce dni?

Jedna z veľkých úloh je pokračovať v stmelovaní spoločenstva ordinariátu. Aby sme medzi sebou komunikovali, usilovali sa v duchu kresťanskej viery nachádzať také vzťahy vzájomnej pomoci, lásky, spolupráce, jednoty a aj odpúšťania, aby naše spoločenstvá boli pozitívnym kvasom v prostredí, kde žijeme. Špeciálne vojenská služba je dosť veľkou záťažou na rodinný život, čo sa niekedy, žiaľ, prejavuje stroskotávaním manželstiev. Tu považujem za veľmi potrebné, aby sme nielen saturovali duchovné potreby jednotlivcov, ale aby sme pomáhali zvládať život tak, aby profesionálne povinnosti neboli na škodu rodinnej lásky a ústretových vzťahov.

Koľkokrát ste za tých dvadsať rokov absolvovali vojenský výstup na Kriváň a koľko po vašej budúcoročnej sedemdesiatpäťke ešte plánujete?

No, to ste ma zaskočili, nemám to zrátané (smiech). Pre mňa je spomenutý výstup veľmi sympatická túra. Pekné sú tie stretnutia na chodníku, kde sa pozdravíme a prehodíme pár slov, alebo keď si na vrchole podáme ruky a odfotografujeme sa tak, ako to bolo minulý rok, alebo aj viackrát predtým. S výstupmi sa spája aj viacero epizód. Napríklad, keď bol jeden rok v nedeľu a v hornej tretine štítu som našiel skalú, ktorá pri svätej omši slúžila ako oltár – a pred ňou stál minister obrany, generáli, vojaci, ako aj náhodní okoloidúci turisti. Takže áno, aj takto sa spoznáваме, takto sa vytvárajú dlhodobé priateľstvá, rešpekt – a aj taký vysokohorský chodník môže byť okrem všetkého iného aj chodníkom k viere. Ak sa bude dať, rád pridem aj nebudúce.

Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement

TÉMA

Netradičný Slovenský štít

Tohtoročné cvičenie Slovenský štít bolo v mnohom netradičné a inovatívne. Veliteľ Pozemných síl OS SR generálmajor Ivan Pach hovorí, že už len preto, že išlo o dvojstranné taktické cvičenie, ktoré preverilo defenzívne i ofenzívne aktivity v konflikte vysokej intenzity pri obrane územia Slovenska. Na zámer i priebeh cvičenia vplývali aj skúsenosti z vojny na Ukrajine.

Podľa veliteľa pozemných síl generálmajora Pacha priestor CV Lešť a počasie, ako aj to, že sa cvičenie odohráva v trochu iných priestoroch a smeroch, na aké boli zvyknutí, kládli na veliteľov zvýšené nároky pri plánovaní, aby urobili kvalitnú rekognoskáciu priestorov a až na jej základe stanovili úlohy pre svoje jednotky.

Nové skúsenosti

„Ukázalo sa, že kolesová technika cez niektoré úseky neprejde. Preto musia mať stanovené úlohy na presun v teréne, ktorým prejde, a nie, aby tam zapadla, a tak znehodnotila celé úsilie práporu. Lebo sa môže stať, že nebudú porazení nepriateľom, ale terénom. Problémy sú stále so spojením pri využívaní zahraničných jednotiek, ale postupne sa riešia, aj prostredníctvom systému MOKYS.“

Veliteľ pozemných síl zdôrazňuje, že úlohou cvičenia bolo preveriť medzinárodné zoskupenie (MN BG SVK), ale aj zložky OS SR, v ktorých zostave sú zahraničné jednotky, ako vedľa spolupracovať. V tomto roku bolo cvičenie zamerané na úroveň práporu a jeho súčasťou neboli bojové streľby. Išlo o to, aby sa všetky zúčastnené jednotky sústredili na manévre, na rozhodovací proces veliteľov na jednotlivých stupňoch. A to by podľa neho pri bojových streľbách nie vždy išlo, lebo sú pri nich limitovaní možnosťami Centra výcviku Lešť a bezpečnostnými opatreniami.

A čo patrilo podľa generálmajora Pacha medzi ďalšie výzvy cvičenia? „Ide o dvojstranné cvičenie. Obe strany musia včas a správne reagovať na kroky protihráča. Celkom prirodzene sa môže stať, že v priebehu operácie zistia, že sa rozhodli zle. Ale o tom je reálny život. Práve takéto cvičenia, ktoré sú náročné na veliteľov, ich rozhodovací proces a schopnosť správne využívať reálne možnosti svojich a pridatých síl, nás posúvajú ďalej. Ide o to, aby velitelia vedeli prijať včas správne rozhodnutie a niesli za to zodpovednosť. Aj to je jedným z ponaučení kurzu pre veliteľov práporov v Izraeli. Som rád, že jeden z jeho absolventov, veliteľ 21. mechanizovaného práporu Trebišov podplukovník Peter Hlebaško, sa snaží do praktickej činnosti aplikovať jeho ponaučenia. Usiluje sa ako veliteľ pružne reagovať na zmenenú situáciu.“

Netradičný smer

Spoločne s veliteľom 2. mechanizovanej brigády Prešov brigádnym generálom Róbertom Kecsóm, veliteľ pozemných síl

ANKETA • ANKETA • ANKETA • ANKETA • ANKETA • ANK

Čo prinieslo najvýznamnejšie medzinárodné vojenské cvičenie roku 2023 na Slovensku svojim účastníkom

Kapitán Jiří Válek
veliteľ mechanizovanej roty,
71. mechanizovaný prápor AČR:

„Na Slovenskom štíte nie som po prvý raz. Zúčastnil som sa na ňom už v roku 2017. Vtedajšie podmienky sa nedajú porovnávať s dnešnými. Pre kolektív mojej jednotky, ktorá v poslednom období prešla určitou generačnou obmenou, zhruba 10 percent vojakov máme nových, to bola najlepšia škola stmelenia kolektívu. Navyše, v náročných podmienkach

v zahraničí, v mnohonárodnom prostredí.“

Kapitán Erik Chovanec
veliteľ 1. mechanizovanej roty,
21. mechanizovaný prápor Trebišov:

„Pre mňa a mojich príslušníkov to bola veľmi dobrá výcviková skúsenosť z pôsobenia v medzinárodnom kolektíve. Oboznamovanie sa s operačnými postupmi pri plnení úloh vojakov iných armád, s ktorými sme spoločne tvorili jedno zoskupa-

nie. Na cvičeniach Slovenský štít som sa zúčastnil už viackrát, ale môžem povedať, že tohtoročné bolo z mnohých dôvodov asi najnáročnejšie.“

priznáva, že cvičenie súvisí aj so zmenou filozofie. Pretože v jeho priebehu využívajú zúčastnené jednotky cvičnú a nie bojovú muníciu a systém simulácie MILES, mohli sa zvoliť rôzne, doteraz netradičné smery. „Áno, je to náročnejšie, no zaujímavejšie. Práve zámer ustúpiť od stereotypu dlhodobo presadzuje náčelník Generálneho štábu OS SR generál Daniel Zmeko. Preto teraz os operačných činností východ – západ spôsobovala veliteľom a štábom pri plánovaní pomerne dosť starostí. Ale aj riaditeľstvu cvičenia. Veď málokto je na to zvyknutý. Navyše, v tomto operačnom smere je oveľa náročnejší terén,“ priznáva generálmajor Pach.

V rámci tohtoročného cvičenia predstavovali príslušníci trebišovského mechanizovaného práporu aj s pridanými zahraničnými jednotkami z krajín V4 a USA nepriateľa „Červeného“. Ich úlohou bolo čo najviac zneprijemniť plne-

nie úloh Mnohonárodných jednotiek NATO na Slovensku (MN BG SVK) v rámci ich certifikačného cvičenia.

A ako vidí cvičenie podplukovník Hlebaško? Konštatuje, že bolo pre neho obrovskou výzvou. Nielen preto, že sa uskutočnilo v netradičných priestoroch Centra výcviku Lešť, kde sú náročné terénne podmienky, ale aj preto, že mal v podriadenosti početné zahraničné jednotky z USA (Národná garda Indiana), Českej republiky, Poľska a Maďarska. „Na začiatku sme spoločne s náčelníkom štábu majorom Vladimírom Zeleným venovali náležitú pozornosť plánovaciemu procesu. Vzápätí integračnému výcviku s pridanými zahraničnými jednotkami. Ukázalo sa, že základom úspechu v samotnom cvičení je kvalitná rekognoskácia terénu, v ktorom budeme pôsobiť. Zablatený a ťažko priechodný terén sa ukázal veľmi zradný pre kolesovú techniku maďarskej motorizovanej čaty. Problémy mali však aj ďalšie zahraničné jednotky s kolesovou technikou. Ďalšou výzvou bolo zladenie komunikačných systémov na zabezpečenie spojenia, ako aj vedenie rádiovéj prevádzky v anglickom jazyku.“

Kde kolesá neprešli

Maďarská čata mala k dispozícii nové turecké obrnené vozidlá Gidran (turecký názov Ejder Yalcin) s diaľkovo ovládaným modulom Aselsan SARP, s guľometom M2 kalibru 12,7 mm. Štvorkolesové vozidlá sa ukázali v niektorých častiach zradného leštianskeho terénu ako príliš ťažké...

Príchod zahraničných jednotiek podľa podplukovníka Hlebaška priniesol nové spôsobilosti: okrem českej mechanizovanej roty 71. mechanizovaného práporu AČR z Hraníc na Morave na BVP-2 (trebišovský útvar disponuje o niečo staršími BVP-1), ide o jednotky na kolesovej technike, ktoré dovtedy nemal. Novej skutočnosti musel preto prispôbiť celý kooperatívny výcvik a proces plánovania a prípravy na splnenie úloh.

Podplukovník Peter Hlebaško
veliteľ 21. mechanizovaného práporu
Trebišov:

„Pre náš útvar znamenalo cvičenie Slovenský štít obrovskú výzvu a výcvikové príležitosti. Lebo okrem druhej a tretej roty bol na ňom vlastne vyvedený celý

útvar. Pre mňa osobne, ako aj pre velenie a štáb práporu to zároveň bola nová, obrovská skúsenosť. Veď sme mali pridelené mnohé zahraničné jednotky: americkú pešiu rotu, českú mechanizovanú rotu, ako aj poľské a maďarské motorizované čaty, družstvo UAV z 65. prieskumného práporu Prešov a po prvý raz sme reálne plnili úlohy pomocou systému MOKYS.“

Nadporučík M. K.
veliteľ mìnometnej batérie
Armády ČR:

„Pre našu batériu je certifikačné cvičenie Mnohonárodného bojového zoskupenia NATO, ktoré je súčasťou Slovenského štítu, vyvrcholením rotácie na Slovensku

od decembra minulého roku. Nielenže plníme úlohy v medzinárodnom prostredí, ale zároveň súčasťou našej batérie je aj slovenská mìnometná čata z 12. mechanizovaného práporu Nitra. Preto bolo velenie a riadenie ešte náročnejšie. Slovenská čata však veľmi rýchlo zapadla do kolektívu batérie a všetky úlohy sme spoločne úspešne splnili.“

Poručička Terézia Dubovcová
veliteľka mìnometnej čaty
12. mechanizovaného práporu Nitra:

„Je to pre mňa prvá veľká skúška ohňom po minuloročnom príchode po absolvovaní AOS Liptovský Mikuláš do reálneho vojenského života.

Situácia sa nakoniec vyvinula tak, že nevelím svojim vojakom z Martina, ale z nitrianskeho práporu. Preto to nebolo jednoduché a ľahké. V rámci rotácie som za tie mesiace získala množstvo praktických skúseností. Okrem iného som absolvovala aj prvé bojové streľby. Poradil a pomohol mi aj skúsený český veliteľ batérie.“

Aj aktívne zálohy a Chinook

Slovenský štít 23 priniesol aj prvé reálne zapojenie príslušníkov aktívnych záloh do medzinárodného cvičenia (doteraz to tak bolo len v prípade ženistov v rámci cvičenia Blonde Avalanche). „Príslušníci aktívnych záloh získali potrebné praktické skúsenosti z medzinárodného prostredia najmä pri zabezpečení, ochrane a obrane nášho hlavného miesta velenia. Som rád, že aktívne zálohy dosiahli takúto neoceniteľnú skúsenosť. V tomto trende by sa malo pokračovať aj v prípade budúcich cvičení,“ hovorí podplukovník Hlebaško.

V rámci cvičenia bola americká pešia rota Národnej gardy Indiana nasadená do bojových akcií po prvý raz na našom území z amerických vrtuľníkov Boeing CH-47 Chinook (stredne ťažký dvojmotorový transportný vrtuľník s tandemovo montovanými rotormi, ktorý prepraví až 55 vojakov).

Veliteľ trebišovského práporu si pochvaľuje, že v rámci cvičenia sa mu podarilo plniť úlohy najmä vďaka výbornej práci svojho náčelníka štábu majora Vladimíra Zeleného, veliteľa 1. mechanizovanej rotы kapitána Erika Chovanca, náčelníka operačného oddelenia kapitána Ladislava Čániho, spojára rotmajstra Miloša Huľka, veliteľa rotы bojového zabezpečenia kapitána Tomáša Bálinta, veliaceho poddôstojníka práporu nadrotmajstra Pavla Krištana a mnohých ďalších.

Hodnotenie ITRI

Modrí predstavovali zložky Mnohonárodného bojového zoskupenia NATO na Slovensku (MN BG SVK). Veliteľ mnohonárodného práporu český podplukovník J. S. približuje, že ho tvoria jednotky piatich krajín. Konkrétne česká, nemecká a slovinská mechanizovaná rota, americká pešia rota, česko-slovenská mínometná batéria, česká veliteľská rota a česko-nemecká

rota logistiky. „Na certifikačné cvičenie sme sa vyše tri mesiace pripravovali. Výcvik bol postupne zameraný od stupňa družstvo, čata, rota až po zladenie na úrovni celého práporu. V rámci cvičenia sme reálne plnili úlohy pri obrane územia Slovenska. Teda išlo o prípravu na potenciálne napadnutie, keby sme museli brániť územie členských štátov NATO na jeho východnom krídle.“

Veliteľ mnohonárodného práporu pripomína, že certifikačné cvičenie v rámci Slovenského štítu bolo veľkou výzvou pre neho a štáb. Lebo veliť jednotku zloženú z piatich armád nie je jednoduchá úloha. Konštatuje, že certifikačné cvičenie podľa metodiky CREVAL absolvoval vo svojej kariére ako veliteľ čaty, rotы i ako náčelník oddelenia bojovej prípravy 4. brigády rýchleho nasadenia AČR. Rovnako aj pred odchodom do zahraničnej operácie v Mali, kde bol veliteľom kontingentu.

CREVAL a ITRI sú hodnotiace metodiky, ktoré sa líšia úrovňou kontroly. V NATO sa bežne používa metodika

Trenčianska brigáda v akcii

Brigáda spoločnej podpory Trenčín v rámci svojej pôsobnosti a určenia sa podľa jej veliteľa brigádneho generála Jozefa Ševčíka podieľala na cvičení logistickou podporou a zabezpečením prostredníctvom priamo podriadených útvarov a zložiek.

Príslušníci 4. pluku logistiky Trenčín a najmä jeho 53. práporu poľných služieb Hlohovec sa významnou mierou podieľali na zriaďovaní a prevádzkovaní pracoviska In-Processing v priestore Kasárne Zábava. Teda prijatí osôb, techniky a materiálu, regulácii dopravy v priestore CV Lešť, zriaďovaní a prevádzkovaní pracoviska podpory v priestore Chata Dolina, dopravnými a prepravnými úlohami počas cvičenia a v jeho závere sa zasa podieľali na zriaďovaní a prevádzkovaní pracoviska Out-Processing

v priestore Chata Dolina. Ako vyplýva zo samotnej podstaty a určenia 53. práporu, primárnou úlohou bolo zabezpečiť pre cvičiacich prevádzku a udržiavať ubytovacie priestory, najmä stanové, s komplexným zabezpečením stravovania počas celého cvičenia, ako aj zabezpečenia hygienických potrieb. Na tento účel vyčlenili kontajnerové kuchyne, sociálne zariadenia a skladové kontajnery. Ale aj kontajnery zabezpečujúce vodné a odpadové hospodárstvo, energoblok v potrebnom počte. Príslušníci 4. pluku logistiky prostredníctvom 405. opravárenského práporu Martin poskytovali aj metodickú, technickú a materiálnu podporu pri opravách techniky v poľných podmienkach.

41. zásobovacia základňa Nemšová a Centrum zásob Poprad sa primárne

podieľali na zabezpečení ubytovania cvičiacich v poľných podmienkach spolu s vyčlenením požadovaného materiálno-technického zabezpečenia, jeho revízie a metodickej pomoci pri vybudovaní stanového tábora. Tak bolo vyčlenených 15 súprav stanov, 120 dvojposchodových postelí, 60 lôžok, potrebný počet matracov, osvetľovacích a vykurovacích telies.

CREVAL. MN BG SVK však bola hodnotená metodikou ITRI, ktorú vyvinul nemecký Bundeswehr, aby mohol certifikovať svoje jednotky vysielané v rámci misií NATO do pobaltských štátov. Táto metodika je podľa podplukovníka J. S. priamo ušitá na mieru jednotky, pretože sa hodnotí podľa jej aktuálnych schopností a špecifik nasadenia.

Slováci v českej batérii

Medzi silami Modrých, teda MN BG SVK, je aj jediný zástupca našich ozbrojených síl – mínometná čata 12. mechanizovaného práporu Nitra. Je súčasťou českej mínometnej batérie. Velí jej veliteľka čaty palebnej podpory 11. mechanizovaného práporu Martin poručíčka Terézia Dubovcová, ktorá zastúpila tehotnú nitriansku veliteľku čaty počas šesť-mesačného nasadenia v CV Lešť. Velí prakticky cudzej jednotke pol roka po skončení štúdia v AOS Liptovský Mikuláš nebolo jednoduché. „Aj keď som niektorých vojakov poznala, lebo keď mal v septembri minulého roku certifikáciu náš martinský útvar, tak práve časť vojakov z Nitry doplnila naše rady. Pred príchodom na Lešť som veľa praktických skúseností nemala. Až tu som sa reálne učila veliť jednotke, získavala som postupne potrebné praktické skúsenosti z výcviku. V súčasnosti je naša čata už lepšie zladená, pripravená. Vidím, že úroveň postupne stúpa.“ A aká je spolupráca s českým veliteľom batérie? „Veľmi dobrá. Pre mňa je to dobrá škola práce v medzinárodnom kolektíve. Osadenstvo mojej čaty je vlastne taký mix. Je zložený z príslušníkov mínometnej čaty v rámci rot bojovej podpory nitrianskeho práporu a doplnili ich príslušníci čiat palebnej podpory z mechanizovaných rôt. Pri plnení úloh som sa vždy mohla spoľahnúť

na veliaceho poddôstojníka čaty rotmajstra Juraja Hitka, veliteľa prieskumného tímu desiatníka Martina Horvátha, či na obsluhu mínometu slobodníka Raynoma Krecsmara. Ten bol spoločne s niektorými kolegami „vďaka“ covidu celý rok na misií v Lotyšsku,“ hovorí mladá veliteľka.

Veliteľ Mnohonárodného bojového zoskupenia NATO na Slovensku (MN BG SVK) český plukovník Karel Navrátil spoločne konštatuje: „Certifikačné cvičenie MN BG SVK, ktoré sa uskutočnilo v rámci cvičenia Slovenský štít 2023, predstavuje kľúčovú metú nášho spoločného výcviku a prípravy. Jeho úspešným absolvovaním potvrdzujeme, že sme na sto percent schopní plniť našu úlohu: v prípade potreby brániť každý centimeter územia Aliancie a takmer miliardu ľudí, ktorí v nej žijú. Získanie certifikácie Combat Ready potvrdzuje, že mesiace spoločného výcviku jednotiek z piatich rôznych krajín NATO sprevádzané zladením schopností v oblastiach, ako je spojenie, logistická podpora, vojskový prieskum a predovšetkým pri vedení taktických operácií, boli úspešné.“

Veliteľ jednotiek Real Life Support (RLS – zabezpečenie cvičenia) major Stanislav Záhor vysvetľuje, že na potreby cvičenia Slovenský štít okrem iného vybudovali rozsiahly stanový tábor Turie pole, ktorý sa nachádza na východnom okraji Centra výcviku Lešť. V priebehu cvičenia tábor poskytol potrebné zázemie najmä príslušníkom 21. mechanizovaného práporu Trebišov, ale aj vojakom USA, Českej

republiky, Poľska a Maďarska, ktorí pôsobili v priebehu cvičenia v zostave práporu.

42. zásobovacia základná Martin zabezpečila na cvičenie vyskladnenie a distribúciu munície. 43. zásobovacia základňa Zemianske Kostolany sa významnou mierou podieľala na zabezpečení distribúcie a výdaja pohonných hmôt v prospech jednotiek pozemných síl OS SR. Celkovo išlo o 23-tisíc litrov motorovej nafty a dvetisíc litrov benzínu.

Neoddeliteľnou súčasťou cvičenia bolo aj zabezpečenie a podpora v oblasti komunikačných a informačných systémov. Teda zabezpečenie spojenia, rádiových či dátových sietí na základe technických možností a požiadaviek veliteľov. Túto oblasť pre potreby výcviku zabezpečili vyčlenení príslušníci 6. spojovacieho pluku Trenčín so svojimi podriadenými útvarmi a jednotka-

mi. Najmä prostredníctvom 62. spojovacieho práporu Ružomberok.

701. centrum vojenskej dopravy Bratislava sa priamo podieľalo na zabezpečení a koordinácii preprav vojenskej techniky a materiálu na území SR v kontexte tohto cvičenia. Topografický ústav Banská Bystrica zabezpečil materiálne, aj personálne cvičenie distribúciou máp a mapových listov v stanovenej mierke a mapovom podklade na základe požiadaviek cvičiacich jednotiek.

Sýty cvičí lepšie

Majorka Mária Lišaníková, riaditeľka odboru logistickej podpory Centra výcviku Lešť pripomína, že celkovo sa v čase cvičenia Slovenský štít pripravovalo 2 300 stravných dávok pre jeho účastníkov na štyroch miestach: Kuchyňa Brožkov prameň (rotný

Combat Ready

Priebeh cvičenia si 21. marca pozrel aj minister obrany SR Jaroslav Naď spolu s velením Ozbrojených síl SR, zahraničnými hosťami i zástupcami Klubu generálov SR.

„Slovenský štít je už od roku 2015 každoročne skvelou výcvikovou príležitosťou zameranou na koordináciu spolupráce s našimi spojencami pre prípadnú situáciu spojenú s článkom 5 Washingtonskej zmluvy, teda napadnutie člena Aliancie. V tomto prípade na účely cvičenia napadnutia Slovenskej republiky, aby sa vedeli koordinovať a spolupracovať pri obrane,“ uviedol minister obrany SR Jaroslav Naď.

Ako zhodnotil, naše spôsobilosti sú z roka na rok lepšie. „Som presvedčený, že budú ďalej narastať s príchodom novej techniky, ktorú sme už obstarali a priebežne obstarávame. Verím, že už budúci rok uvidíme na cvičení nové bojové obrnené vozidlá 8x8 Patria a v nasledujúcich rokoch pásovú techniku či Leopardy, ktoré sa budú priebežne dodávať,“ povedal.

„Za ostatné roky sme boli svedkom, ako Ruská federácia napadla Gruzínsko, teraz Ukrajinu, prostredníctvom hybridných hrozieb ohrozuje viaceré krajiny vrátane Slovenska. Vidíme štvavú dezinformačnú kampaň, vojnovú propagandu Ruska u nás vrátane

nehorázneho vyjadrenia ruskej ambasády na sociálnych sieťach, kde sa vyhrážajú predstaviteľom demokratickej vlády na Slovensku. To je nemysliteľné! Rusko je pre nás jednoznačnou hrozbou a musíme byť pripravení na všetky scenáre, aj keď si všetci želáme mier,“ uzavrel minister.

Náčelník štábu Veliteľstva pre operácie Armády ČR brigádny generál Václav Vlček (na obrázku) viedol certifikačný tím, ktorý certifikoval terajšiu rotáciu MN BG SVK podľa kritérií ITRI. „Pri procese sme využili jednoduchší nemecký model, ktorý sme adaptovali na konkrétne podmienky aliančného zoskupenia na Slovensku. Medzinárodný tím pripravil podrobné hodnotenie schopností bojové-

ho zoskupenia od prípravy, cez kontrolu dokumentácie až po kontrolu vojsk v priestore poľného pôsobenia pri bojovej činnosti. Vydali sme kladné hodnotenie – Combat Ready. A z hľadiska stupňov – sú štyri – zoskupenie získalo druhý najvyšší. To je veľmi pozitívne zhodnotenie práce veliteľa a príslušníkov piatich armád NATO, ktoré tvoria mnohonárodné bojové zoskupenie na Slovensku,“ uzavrel brigádny generál Vlček.

Tému pripravil Jozef Žiak

Foto: autor, AČR, TACCAM 57. samo/SŠO, Ivan Kelement, pplk. v zál. Peter Sobek

Ivan Maňák zo 71. práporu podpory velenia PS Trenčín a jeho podriadení majú najzložitejšiu prípravu, využívajú najstaršiu techniku POKA a pripravujú denne 250 porcií jedla). Ďalej kuchyňa – budova 100 (desiatnik Tomáš Žák, 65. prieskumný prápor Prešov a pracovníci CV Lešť), kontajnerová kuchyňa pri UB 300 (rotmajster Miroslav Miščík, 53. prápor poľných služieb Hlohovec pripravuje so svojim kolektívom 450

kusov stravných dávok), a kuchyňa v objekte Slávia, ktorá zabezpečuje stravu pre príslušníkov MN BG SVK.

Prípravu stravy majú na starosti logistické zložky z 53. práporu poľných služieb Hlohovec, 71. práporu podpory velenia PS v Trenčíne, 20. práporu logistiky Prešov, 21. mechanizovaného práporu Trebišov a Centra výcviku Lešť. Aby nakrmili stovky hladných hrdiel musia napríklad na Brožkovom prameni vstávať niektorí vojaci už o tretej ráno, aby si zakúrili v poľnej kuchyni (cez deň musia narúbať potrebné množstvo dreva). O štvrtý sa k nim pridávajú kuchári, aby navarili raňajky a o piatej ráno ich expedovali autom do stanového tábora Turie pole. A vo finálnej fáze cvičenia priamo k vojakom do poľných postavení. Najmä pre príslušníkov MN BG SVK sa strava pripravuje v tábore Slávia. Skladníci denne vyvážajú suroviny na

jej prípravu zo skladu na Zábave na základe prípravy normovačov. Všetci sa zaslúžili o to, že na cvičení Slovenský štít nezostal ani jeden žalúdok hladný.

Bizarné zbrane na ukrajinskom bojisku

Po celú zimu hrali prím v bojoch na Ukrajine zákopy, pechota a delostrelectvo. Moderná mechanizovaná manévrová vojna sa zmenila na statické zákopové bitky.

A hoci sa na bojisku používajú aj najnovšie drony, niektoré zbrane zodpovedajú prvej či druhej svetovej vojne aj vekom. Ani rôzne núdzové úpravy obrnencov rozhodne nevyzerajú ako najnovšie výkriky techniky.

Mosin-Nagant

Táto opakovacia puška so zásobníkom na päť nábojov bola vyvinutá v roku 1891 z konštrukcií dôstojníka ruského delostrelectva Sergeja Ivanoviča Mosina a belgického konštruktéra Léona Naganta. Odvtedy ich vyrobili viac ako 37 miliónov kusov, čo z nej robí jednu z najmasovejšie rozšírených pušiek. Uplatnila sa v prvej i druhej svetovej vojne, používali ju aj legendárni odstreľovači Simo Häyhä a Vasilij Zajcev. Je to neuveriteľné, ale slúžia dobre aj 132 rokov od svojho vzniku. Na jeseň mobilizovaní ruskí vojaci ich dostali na výcvik a je veľmi pravdepodobné, že niektoré jednotky separatistov ich využívajú aj v boji.

Maxim

Pôvodný guľomet vyvinul ešte v roku 1884 americko-britský vynálezca Hiram Stevens Maxim. V roku 1910 začali vyrábať jeho upravenú verziu v Rusku. Mala kolesovú lafetu, štít a názov PM 1910 (Pulemjet Maxima). Viackrát ho modernizovali a vyrábala sa až do roku 1945. Pred rokom 2014 mala Ukrajina v skladoch stále 35 000 kusov týchto zbraní. Časť z nich ukoristili separatisti. Významné využitie však našiel aj pri obrane Ukrajiny. Má totiž vodné chladenie a je to jediný dostupný guľomet schopný nepretržitej strelby bez nutnosti výmeny hlavne. To je pri masových útokoch ruskej pechoty nenahraditeľná vlastnosť. Ukrajinci si tiež svoje guľomety Maxim dopĺňajú novými optickými zameriavačmi či tlmičmi zábleskov na hlavni.

Text: Miroslav Barič

Prídavný pancier

Klietky nad vežami ruských tankov boli rozšírené na začiatku konfliktu. Mali zabrániť zničeniu strojov raketami Javelin, ale v tejto úlohe absolútne zlyhali a už sa nepoužívajú. Mnohé neobrnené nákladné autá alebo slabšie pancierované stroje nosia dodatočný pancier z najrôznejšieho plechu, pneumatík alebo dreva. V poslednom prípade sa používa všetko – dosky, opracované kladky alebo len napílené kmene stromov. Cieľom je zrejme zvýšiť odolnosť proti kumulatívnym hlaviciam z RPG, účinnosť je však otázná.

Ukrajinské MT-LB

Aj Ukrajinci upravujú svoje MT-LB. Robia to však účelnejšie. Vznikla celá séria ukrajinských MT-LB prerobených na samohybné delá. Kanón T-12 kalibra 100 mm aj s pôvodným štítom je namontovaný v strede vozidla. Strop zadnej časti korby je odstránený a vznikol tak priestor pre obsluhu zbrane. Kanón T-12 zo 60. rokov vyvinuli pôvodne ako protitankovú zbraň, na tento účel však už dnes nestačí. Používa sa na nepriamu streľbu. Takéto MT-LB dopĺňajú delostrelecké jednotky, ktorých má Ukrajina stále málo.

Námorné MT-LB

V Rusku si zjavne uvedomili, že v prístavoch majú veľké množstvo starých hrdzavejúcich plavidiel, ktoré sa už nikdy nevydajú na more a zbrane z nich začali montovať na MT-LB. Ako prvé sa objavili guľomety DŠK kalibra 12,7 mm na námornom podstavci a dvojhlavňové vežičky 2M-7 s guľometmi kalibra 14,5 mm. Oba typy zbraní boli prevzaté z malých torpédových a hliadkových člnov, na ktoré ich montovali od 50. rokov minulého storočia.

Vyskytli sa tiež zábery skupiny MT-LB s ešte silnejšou námornou výzbrojou. Ide o vežu 2M-3 s dvojicou kanónov kalibru 25 mm. Táto zbraň sa vyrábala v rokoch 1953 až 1984 a v ZSSR ju montovali na hliadkové lode, mýnolovky i výsadkové plavidlá. Kanóny 110-PM kalibra 25 mm nepoužívala žiadna iná zložka ozbrojených síl ZSSR, len námorníctvo. Ich praktická rýchlosť streľby je do 300 rán za minútu, dosť je 2,5 km do diaľky a 1,7 km do výšky. Namiesto toho, aby na strope vyrezali otvor a lodnú barbetu zapustili dovnútra,

privarili ich Rusi na strop zadnej časti korby MT-LB aj s celou barbetou. Výška vozidiel sa tak viac než zdvojnásobila a budú predstavovať ľahký terč.

Núdzové raketomety

S nedostatkom delostreleckých zbraní súvisia aj rôzne svojpomocné raketomety, ktoré sa objavili v ukrajinskej výzbroji. Odpaľovacie rúry menších kalibrov sa montujú priamo na korby pick-upov. Objavili sa aj letecké raketnice B-8M1 pre rakety kalibru 80 mm, ktoré sa používajú napríklad na strojoch Su-25. V tomto prípade však boli namontované na prívesoch ťahaných pick-upmi.

MT-LB s núdzovou výzbrojou

Za rok vojny prišlo Rusko o viac ako 1 700 tankov, 2 100 bojových vozidiel pechoty, vyše 1 000 obrnených transportérov a ďalších obrnených vozidiel. Skutočné straty budú ešte vyššie. Na fronte sa preto čoraz viac objavujú rôzne núdzové náhrady. Najčastejším základom prestavieb je obrnený delostrelecký ťahač MT-LB. Ten sa vyrábal od 50. rokov a dodnes ich Rusko aj Ukrajina majú vo výzbroji niekoľko tisíc. Nebol určený na nasadenie v prvej línii a preto má iba slabý pancier (trup maximálne 10 mm) a slabú výzbroj (guľomet kalibru 7,62 mm). Jeho úlohou malo byť ťahanie kanónov a preprava ich obsluhy. Veľké straty na Ukrajine však viedli k tomu, že aj MT-LB má slúžiť ako bojové vozidlo pechoty. Jeho výzbroj zosilnili rôznymi provizórnymi úpravami. Objavili sa hybridy s vežami z BVP-1 či BTR-80. Tie sa ešte dajú považovať za ako-tak účinné. Známe je však aj vozidlo, ktoré dostalo ťažký guľomet na drevenej lafete. Sedačku strelca tvorí lavička ukradnutá niekde z parku. Toto MT-LB má aj pancier korby „zosilnený“ drevenými latami.

Prvý západný tank pre Ukrajinu

Británia sa ako prvá rozhodla poskytnúť Ukrajine moderné tanky západnej výroby. Ide konkrétne o stroje Challenger 2. Ich výroba sa začala v roku 1993 a britská armáda zaradila svoje tanky do služby v rokoch 1998 až 2002. Spolu vzniklo takmer 450 kusov a okrem Británie ich používa aj Omán.

Výcvik ukrajinských tankistov sa začal ešte koncom januára a Ukrajina by mala dostať 14 tankov Challenger 2 koncom

marca. Tank má dve nevýhody oproti iným západným typom tretej generácie. Používa síce kanón kalibru 120 mm, ale s vývrtom, kým iné stroje majú hladkú hlavň. Potrebuje teda inú muníciu, čo je záťaž na ukrajinskú logistiku. Pri hmotnosti 64 ton má motor s relatívne nižším výkonom 1 200 koní, čo mierne znižuje jeho mobilitu.

..... Text: Miroslav Barič

Osemkolesová novinka vo výzbroji

Úplnou novinkou v dodávkach americkej vojenskej pomoci Ukrajine sa stalo 90 osemkolesových bojových vozidiel Stryker. Nie je známe, v akej verzii tieto stroje Ukrajina dostane. Môžu byť vyzbrojené diaľkovo ovládaným 12,7 mm guľometom alebo 40 mm granátometom na strope vozidla, alebo niesť 30 mm kanón, popri prípade aj 105 mm kanón na palebnú podporu pechoty. Isté je, že USA k nim dodajú aj 20 odmiňovacích valcov, ktoré tieto stroje tlačia pred sebou.

Stryker vstúpil do služby v USA v roku 2002. Odvtedy ich vyrobili 4 900, z toho 4 500 pre americkú armádu. Ďalším používateľom je Thajsko, kúpiť ich chce aj Severné Macedónsko. Posádka je pri väčšine verzii dvojčlenná, prepravovať môže až 9 vojakov. Hmotnosť bežnej verzie je 16,5 t, stroje so 105 mm kanónom majú takmer 19 ton. Maximálna rýchlosť sa blíži ku 100 km/h.

Abramsy prídu neskôr

Zároveň s Nemeckom a jeho Leopardami 2 prisľúbilo aj USA dodanie 31 tankov Abrams. Pôjde o stroje vo verzii M1A2, ktorá patrí k tým pokročilejším, no nie je najnovšia. Vyznačuje sa lepšimi optickými prístrojmi a senzormi na sledovanie okolia a digitalizáciou interiéru. Veliteľ má tak lepšiu prehľad o situácii na bojisku a tank môže rýchlejšie vyhľadávať a ničiť ciele. Abramsy pre Ukrajinu však nebudú mať utajovaný pancier z ochudobneného uránu. Ten USA nedávajú na export. Tanky tak dostanú iný typ pancierovej ochrany. Abrams má hmotnosť 70 ton, 4-člennú posádku a rovnaký 120 mm kanón ako Leopard 2. Nevýhodou je pohon plynovou turbínou s výkonom 1 500 koní, ktorá má vysokú spotrebu. Z pohľadu Ukrajiny je však väčšou nevýhodou to, že ich dodajú až o niekoľko mesiacov, možno až koncom roka.

Najviac bude Leopardov 2

Koncom januára Nemecko súhlasilo s dodaním 14 tankov Leopard 2A6 Ukrajine. Zároveň oznámilo, že udelí povolenie na reexport tým krajinám, ktoré by chceli Ukrajine dodať svoje Leopardy. Tento záujem už deklarovali Poľsko, Nórsko, Fínsko, Holandsko, Španielsko či Portugalsko. Spolu by tak Ukrajina mohla dostať takmer sto Leopardov 2. Pôjde o mix rôznych verzií – 2A4, 2A5 a 2A6. Prvá menovaná má kolmý čelný pancier veže a kanón kalibru 120 mm s dĺžkou hlavne 44 ráží. Verzia 2A5 už má zošíkmený šípovitý čelný pancier veže a 2A6 dostala nový kanón kalibru 120 mm s dĺžkou hlavne 55 kalibrov. Tank má vo verzii 2A6 hmotnosť 62 ton a poháňa ho dieselový motor s výkonom 1 500 koní. Posádka je štvorčlenná, pre kanón je k dispozícii 42 granátov a sekundárnu výzbroj tvoria dva guľomety kalibru 7,62 mm.

Uplatní sa aj jednotka

Vsúvislosti s Ukrajinou sa hovorí aj o možnom dodaní starších tankov Leopard 1. Dve súkromné firmy ich majú k dispozícii spolu 187. Otázkou je, či by o ne Kyjev mal záujem. Leopard 1 totiž patrí k predchádzajúcej generácii tankov a strojom T-72, T-80 či T-90 sa nemôže postaviť. Má slabší pancier a kanón kalibru 105 mm. Na druhej strane, tankové súboje sú na Ukrajine zriedkavé a obrnené sa väčšinou nasadzujú na podporu pechoty alebo dokonca na nepriame ostreľovanie protivníka v úlohe delostrelectva. Na toto a na boj s obrnenými transportérmi by Leopard 1 postačoval. Ponúkaná je verzia 1A5, ktorá má dodatočný pancier na zlepšenie ochrany proti priepalným hlaviciam, napr. RPG. Má tiež moderný systém riadenia strelby a prístroje na nočné videnie.

Delostrelectvo je kľúčové

Delostrelectvo zohralo kľúčovú úlohu pri odrážaní ruských útokov vlní v lete a aj pri ukrajinských protiofenzívach na jeseň. Veľmi dôležité je aj teraz. Preto má Ukrajina eminentný záujem o ďalšie dodávky našich samohybných húfníc Zuzana 2 aj o ďalšie zbrane. Tie prídu napríklad z Dánska, ktoré si v roku 2017 objednalo 19 francúzskych samohybných 155 mm húfníc CAESAR na českom podvozku Tatra 815. Teraz sa rozhodlo všetky tieto húfnice presunúť na Ukrajinu a objednať si ich pre seba ešte raz. Švédsko zasa pošle Ukrajine 12 kolesových samohybných húfníc Archer kalibru 155 mm. Tie sa vyznačujú vysokou rýchlosťou strelby. Húfnica môže byť pripravená k strelbe za 30 sekúnd, vystreliť tri rany za 15 sekúnd a za 30 sekúnd byť zase v pohybe preč. Dostrel je 40 km, s navádzanými granátmi Excalibur je to viac ako 50 km.

Bitka pri Komarówe

Bitka pri Komarówe (v súčasnosti v Poľsku) patrila medzi najväčšie bojové stretnutia rakúsko-uhorskej armády na „severnom“, teda ruskom fronte v roku 1914. Boje v širšom priestore tohto mestečka trvali od 25. augusta do 1. septembra 1914. A hoci sa jej na oboch stranách zúčastnila len jedna armáda, vojenské velenie i politické kruhy monarchie jej výsledkom pripisovali ďalekosiahly strategický i politický význam.

Úspech v bitke, ktorý sa v konečnom dôsledku ukázal len čiastočným, mal byť podľa týchto úvah dokonca základom na celkové zlepšenie rakúsko-uhorských branných síl na tomto fronte a vhodným predpokladom pre ďalšiu ofenzívu.

S radostným presvedčením

Úspech 1. armády v bitke pri Krašniku, na ktorom sa podieľal aj bratislavský V. zbor, mal vplyv na rozhodnutie rakúsko-uhorského hlavného velenia podniknúť ďalšiu ofenzívu aj so susednou 4. armádou. Generál Moritz von Auffenberg, ktorý jej velenie prevzal 11. augusta 1914, bol v rozkaze číslo 1 datovanom v rovnaký deň pomerne optimistický – vojakom sa v ňom prihovárал s „radostným presvedčením o víťazstve“. V nasledujúcich dvoch týždňoch jednotky tejto armády realizovali pešie pochody v ústrety ruskej hranici. Presúvali sa po piesčitých nespevnených cestách v pomerne teplom počasí, navyše v nových rovnošatách a bagančiach.

Pred začiatkom bitky pri Komarówe disponovala rakúsko-uhorská 4. armáda deviatimi pešími divíziami. Smerom k nej sa približovala 5. ruská armáda, ktorej veliteľom bol generál Pavel Plehve. Táto armáda mala silu približne rovnakú – desať peších divízií. Úlohou tohto ruského zväzku spočiatku bolo postupovať z priestoru Cheľm – Kovel smerom na juh do priestoru Mościska – Lvov a tam napadnúť nepriateľa. Podľa telegrafického rozkazu štábu juhozápadného frontu zo dňa 24. augusta 1914 boli jej úlohy špecifikované takto: chrániť ľavé krídlo susednej 4. ruskej armády severne od mesta Zamość a ostatnými silami zaujať úsek Tyszowce – Sokal.

Na základe správ vlastného prieskumu, ktoré uvádzali, že hlavné sily ruskej 5. armády sú smerom na sever roztriahnuté a členené čelne, 25. augusta večer jednotkám 4. armády vydali rozkaz na útok v smere Cheľm. Ten sa mal začať nasledujúceho dňa. Rozkaz bol vydaný za situácie, keď vlastné prvosledové jednotky dosiahli čiaru horného toku rieky Wieprz – Krasnobród – Tomaszów

Pochovávanie padlých vojakov rakúsko-uhorskej armády na ruskom fronte (1915)

– Chodywańce. Stalo sa tak síce bez väčších bojových kontaktov s nepriateľom, no po vyčerpávajúcich peších pochodoch. Dôležitú úlohu v pláne útočnej operácie zverili košickému VI. zboru, ktorého jednotky boli sústredené v úseku Chodywańce – Tyszowce. Zbor tak v týchto intenciách začal 26. augusta postupovať v prvom slede jednotiek smerom na Przewale.

Generál Auffenberg začal ofenzívu za predpokladu, že narázi len na slabé ruské jednotky, pričom nepredpokladal, že by mohlo dôjsť k bočným úderom z ich strany.

Optimizmus a panika

26. augusta 1914 tak došlo k prvým bojom s ruskými jednotkami. Treba zdôrazniť, že prebehli so značnými stratami. Napríklad lučenecký peší pluk 25 spoločnej armády mal pri Pawlówke 700 padlých. Straty košického 9. honvédskeho pešieho pluku boli až 1 260 mužov. Ďalší košický pluk (peší pluk 34 spoločnej armády) síce v tento deň do bojov nezasiahol, no na mužstvo jeho dvoch praporov pôsobilo mimoriadne negatívne, že muselo nocovať na bojisku pokrytom padlými z predošlého dňa. Obe košické divízie zboru (27. a 39. honvédska) boli po dni, keď prešli krstom ohňom, pomerne vyčerpané, čoho dôsledkom bola znížená bojaschopnosť v nasledujúcich dňoch.

Zároveň sa potvrdilo, že nepriateľ je v zásade silnejší, než sa pôvodne predpokladalo. Napriek tomu bola situácia vo velení 4. armády vnímaná pomerne nekriticky a optimisticky. Tomu zodpovedalo aj vydanie ďalších rozkazov na útok, na základe ktorých mal byť nepriateľ 27. augusta zničený v priestore obce Tarnawatka.

Skôr ako sa pešie divízie armády dostali v tento deň do bojovej činnosti, slabo zaistenú 10. jazdeckú divíziu v skorých ranných hodinách prekvapil nepriateľ. 27. ruský peší pluk, razantný postup ktorého podporovala len jediná delostrelecká batéria, divíziu porazil. Väčšina jazdeckta sa dala na bezhlavý útek. Panika dosiahla také rozmery, že ani do zotmenia nedokázali velitelia zhromaždiť rozbité jednotky. O tejto situácii sa pritom veliteľ armády Auffenberg dozvedel takisto len večer.

Jeden neúspech za druhým

Neúspechom sa v tento deň skončili aj operácie dvoch vyšších jednotiek košického zboru. 15. divízia utrpela severne od Jaszczówa porážku prekvapivým ruským útokom z východu. V tomto prípade bolo príčinou katastrofy najmä zanedbanie prieskumu, zlyhanie spojenia a ponechanie odkrytého pravého krídla. Kritická situácia sa vyvinula aj pri susednej 27. divízii, ktorá, hoci bola vzdialená od 15. divízie len osem kilometrov, jej

v zásade nedokázala pomôcť (na pomoc vyslala len jeden peší prápor, jeho veliteľ mal konať podľa vlastného rozhodnutia). VI. zbor bol v tento deň blízko porážke, keďže sa musel brániť útoku z východu. Rozkazy na ďalší deň však boli opäť vydané bez ohľadu na znalosť situácie.

V priebehu 28. augusta VI. zbor nachádzajúci sa v strede zostavy 4. armády neúspešne bojoval s ruskými silami v úseku Labunie – Rachanie, pričom pri viacerých jednotkách došlo k samovražedným bodákovým útokom bez delostreleckej a guľometnej podpory. Spomínaná 15. divízia utrpela v tento deň opäť porážku (ruský útok ju tentoraz zasiahol z tyla – teda z juhu). Jej zvyšky sa sústredili v priestore Tomaszowa a boja boli schopné až o dva dni. Ďalšie jednotky košického zboru sa podvečer o 16:00 držali na čiare Tarnawatka – Huta proti silnejšiemu nepriateľovi.

Na nasledujúci deň – 29. augusta – bol pre VI. zbor i armádu vydaný opäť rozkaz na útok. Do boja poslali všetko disponibilné jazdecko, delostrelectvo i guľometné oddiely. Išlo o rozhodný útok celej armády, ktorý napokon priniesol určitý pozitívny výsledok. Intenzívne útočné boje pokračovali aj 30. augusta. Ich cieľom pôvodne malo byť obkľúčenie ruskej 5. armády, čo sa však nepodarilo.

Čiastkové víťazstvo

31. augusta 1914 jednotky VI. a IX. zboru začali po predchádzajúcej delostreleckej príprave útok na Komarów. Ako prvá prerazila ruskú obranu skupina plukovníka Karla Bardolfa v priestore južne od mesta. Následne prekonávali rakúsko-uhorské vojská len slabý odpor a do Komarowa vstúpili prakticky bez boja.

Ústup 5. ruskej armády začal v noci z 31. augusta na 1. septembra 1914. Skončil 2. septembra, keď sa aj jej posledné jednotky odpútali od nepriateľa.

Umelecké stvárnenie bojov rakúsko-uhorskej armády

5. ruská armáda bola teda tlakom prinútená na ústup, mala značné straty (približne 30 000 padlých), no v konečnom dôsledku nebola porazená do takej miery, ako si to vysvetľovali vojenské kruhy monarchie. Išlo skôr o čiastkové víťazstvo taktického charakteru. Ďalšia bojaskopnosť 5. ruskej armády nebola v zásadnej miere narušená a pomerne rýchlo došlo k jej konsolidácii. Ako to potvrdil ďalší vývoj, konečný výsledok bitky zo strategického hľadiska nebol pre ďalší priebeh bojov na ruskom fronte podstatný.

4. rakúsko-uhorská armáda prišla asi o 20 percent svojho stavu, pričom stratila približne 40 000 mužov. Košický VI. zbor zaznamenal straty 15 000 mužov (podľa štatistiky zo 4. septembra).

Z bitky okrem pomerne značných strát vyplývalo niekoľko zovšeobecňujúcich poznatkov. Ukázalo sa, že jazdecké jednotky sú v pohyblivej vojne pri nedostatku času vystavené maximálnej izolovanosti, inak povedané, že sa museli spoľahnúť samy na seba. To zvyšovalo požiadavky na ich veliteľov.

Koniec rozdielov

V tejto bitke ešte bolo možné uplatniť obchvatný manéver vo väčšej miere a nepriateľa prekvapiť. Slabé prieskumné

letectvo na oboch stranách pritom nedokázalo ovplyvniť priebeh boja dodaním kvalitných správ o nepriateľovi.

Pomerne veľké straty v aktívnom dôstojníckom zbore sa riešili príchodom záložných dôstojníkov s pochodovými jednotkami (ešte počas bitky), ktorí však v konfrontácii s nepriateľom často nedokázali adekvátne aplikovať poznatky predtým naučené v kurzoch pre jednoročných dobrovoľníkov, o vlastných predstavách ani nehovoriac.

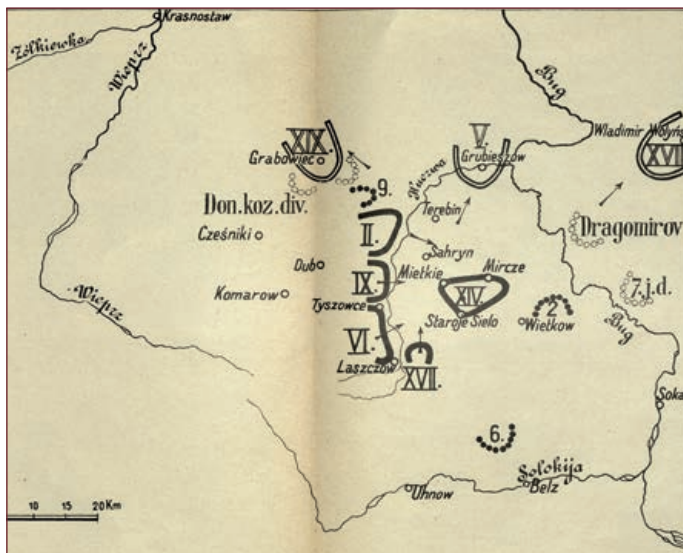
Bitka pri Komarowe strhla rozdiely medzi armádou a civilným sektorom v poli. Objavenie katastrálnej mapy a telefónneho spojenia v jednom majeri pri obci Rachanie 30. augusta 1914 bolo vyhodnotené ako príčina presných zásahov ruského delostrelectva voči rakúsko-uhorským batériám (vrátane lučeneckého 16. delostreleckého pluku). Aj velenie umožnilo voľný príchod frustráciám z toho prameniacich, hoci v predchádzajúcich dňoch boli excesy takéhoto druhu prísne zakazované. Obec vyrabovali, podpálili a na tamojšie civilné obyvateľstvo strieľali „bez ohľadu na vek a pohlavie“.

Vojna sa začínala.

Mgr. Peter Chorvát, PhD.
Vojenský historický ústav

Situácia v úseku ruskej 5. armády pred bitkou pri Komarowe 25. augusta 1914...

... a situácia po skončení bojov 2. septembra 1914

Američanov vystriedali Taliani

V priestoroch 46. krídla Kuchyňa dokončili inštaláciu talianskeho taktického systému protivzdušnej obrany SAMP/T, ktorý nahradí americký systém Patriot. V oboch prípadoch ide o systémy protivzdušnej obrany stredného dosahu, ktoré majú porovnateľné operačné výkony. Systém SAMP/T predstavuje celkovo viac ako 100 kusov techniky, ktorú bude obsluhovať do 150 príslušníkov ozbrojených síl Talianskej republiky. Talianski vojaci s technikou zaujali postavenia v priestoroch 46. krídla Kuchyňa, kde 14. marca slávnostne odovzdali úlohy medzi americkou batériou Patriot a talianskou batériou SAMP/T. „Toto nasadenie vnímam ako dôkaz pripravenosti a ochoty členských krajín NATO zaručiť našu spoločnú obranu a bezpečnosť. Spojenci jasne deklarujú podporu a posilňovanie našich spôsobilostí tak dlho, ako to bude potrebné,“ vyzdvihol minister obrany Jaroslav Naď.

Prihraničné stretnutie náčelníkov

Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Daniel Zmeko prijal v marci svojho českého kolegu – náčelníka Generálneho štábu Armády ČR generálmajora Karla Řehku. Spoločne si pripomenuli pamiatku generála Milana Rastislava Štefánika na Bradle. Prihraničné stretnutie pokračovalo programom v Myjave, kde generáli rokovali o zintenzívnení spolupráce v kontexte ruskej agresie proti Ukrajine, možnostiach spoločnej prípravy a výcviku, ale aj o budúcnosti Mnohonárodnej bojovej skupiny NATO na Slovensku, ktorej velí Česká republika. V súlade so schváleným mandátom budú jednotky Armády ČR nasadené na území Slovenska do konca roku 2024. Na záver generáli diskutovali o vojenskej pomoci a výcviku ukrajinských ozbrojených síl. Obaja náčelníci generálnych štábov si tiež pozreli vojenské ukážky a prezentáciu bojových vozidiel, ktoré onedlho zavedú do svojej výzbroje Ozbrojené sily SR. Foto: AČR

- V kurze ISOC 28 na Akadémii ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v marci vypomáhal s výučbou americký inštruktor z Národnej gardy štátu Indiana major Brandon Clark. Jeho odborné vedomosti a skúsenosti sú prínosom predovšetkým počas úvodného cvičenia mnohonárodnej jednotky, zameraného na obranu štátnych hraníc pri agresii susedného štátu. Kurz navštívil aj major NGI Will James.
- Vojnová veteránka, účastníčka protifašistického odboja Zuzana Petreje si 9. marca v Opatovciach nad Nitrou pri príležitosti stých narodenín prevzala Pamätný kríž vojnového veterána. V mene ministra obrany jej ho odovzdal vedúci oddelenia starostlivosti o vojnových veteránov a vojenských dôchodcov Richard Zimányi.
- Na veliteľstve pozemných síl Poľskej republiky sa uskutočnil štábny nácvik veliteľstva OHQ V4 EU BG s názvom Winter Challenge 23. Cieľom bolo preveriť spôsobilosť OHQ V4 EU BG 2023-1 riadiť operáciu na základe syntetického scenára v priestore nasadenia v súlade s doktrínami EÚ. Na nácviku sa zúčastnilo dvanásť príslušníkov OS SR zo spoločného operačného veliteľstva, síl špeciálneho určenia a pozemných síl.
- Záujemcovia o kurz Komando v Českej republike z radov OS SR absolvovali sústredený výcvik. Viedol ho veliaci poddôstojník 2. mechanizovanej brigády štábny nadrotmajster Michal Tamaš s pomocou supervízorov z 52. výsadkového práporu a 57. samostatného oddielu, ktorí už v minulosti kurz Komando úspešne absolvovali.
- Na pôde Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika sa 6. marca začal 30. dôstojnícky kurz pre absolventov vysokých škôl. Nastúpilo doň 61 absolventov civilných vysokých škôl v prípravnej štátnej službe a 9 príslušníkov rezortu obrany.
- Spoločné operačné veliteľstvo OS SR navštívil 6. marca veľvyslanec Spojených štátov amerických Gautam A. Rana s pridelencom pplk. Caseyom Shuffom. Vôbec prvú zahraničnú návštevu v sídle SOV privítal jeho veliteľ brig. gen. Martin Michalko. Diskutovali o aktuálnej bezpečnostnej situácii a hybridných hrozbách. Vyhodnotili výsledky vojenskej spolupráce a načrtli možnosti jej pokračovania.
- V priestoroch 13. mechanizovaného práporu Levice sa pod záštitou riaditeľa odboru policajného výkonu Bratislava uskutočnil spoločný výcvik psovodov a psov ozbrojených zložiek.
- Príslušníci 53. práporu poľných služieb Hlohovec absolvovali odborný-taktický cvičenie deklarovanej jednotky roty železničných operácií, ktorá je zaradená v cieľoch síl, ako aj 72-hodinový poľný výcvik.
- Prieskumníci českého kontingentu v mnohonárodnom bojovom zoskupení NATO pôsobiacom na Slovensku precvičovali v Nízkych Tatrách presuny po snehu a ľade a zároveň si pod vedením skúsených inštruktorov vyskúšali aj lavínovú záchranu.
- Vodiči tankov 14. tankového práporu Trebišov sa zdokonaľovali vo vedení vozidiel v posádkovom cvičisku Veľké Ozorovce. Absolvovali cvičenie na tému Vedenie bojového vozidla v zložitých terénnych podmienkach cv. 2 cez deň a cv. 6 v noci s použitím infraľadu vodiča.
- Do 28. základného veliteľsko-štábného kurzu, ktorý organizuje Centrum vzdelávania Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika od 27. februára do 5. mája, nastúpilo 67 dôstojníkov. Jeho absolvovaním získajú ďalšie predpoklady na povýšenie do hodnosti major.

Testovaní zimou

Od 3. marca boli všetky jednotky bojovej skupiny posilnenej Predsunutej prítomnosti NATO v Lotyšsku vyvedené do výcvikového priestoru Adaži.

V rámci série cvičení Wolverine Shield/Strike do 12. marca nacvičovali obranu územia hostiteľskej krajiny a útočné aktivity zamerané na vytlačenie a likvidáciu agresora.

Cvičenie sa konalo v krutých zimných podmienkach, keď teploty v neutíchajúcom vetre klesali až k -15 °C. „Morálka a disciplína príslušníkov slovenských ozbrojených síl je na mimoriadne dobrej úrovni. Napriek extrémnym podmienkam nemáme zatiaľ jediného vojaka, ktorý by ochorel alebo potreboval iné úľavy z výcviku. Nechýba im entuziaz-

mus a zdravá rivalita, odhodlanie predviesť sa pred zahraničnými partnermi v čo najlepšom svetle,” zhodnotil výkon palebnej batérie jej veliteľ kapitán Alexander Bugyi.

Bojová skupina je doslova preplnená delostreleckými jednotkami. Okrem batérie slovenských samohybných húfnic ZUZANA 2 sa v spoločnom palebnom postavení doslova plece pri pleci predbiehali v rýchlosti a presnosti aj kanadskí, slovinskí, čiernohorskí, macedónski a španielski delostrelci.

mjr. Michal Vajda • Foto: PAO eFP BG LVA

Pamätný kríž za účasť vo vojenskej operácii

Vojenský kríž Pamätný kríž za účasť vo vojenskej operácii je vojenské rezortné vyznamenanie Ministerstva obrany Slovenskej republiky. Bol zriadený v roku 2007 a je bez stupňov. Vojenské vyznamenanie pamätný kríž udeľuje náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR a je ho možné udeliť profesionálnemu vojakovi, ktorý bol vyslaný mimo územia Slovenskej republiky na účely vojenskej operácie za obetavé plnenie úloh alebo za záslužný čin, po skončení jeho vyslania do vojenskej operácie z dôvodu:

a) uplynutia doby, na ktorú bolo vyslanie na plnenie úloh mimo územia Slovenskej republiky určené, uplynutia doby rotácie jednotky vyslanej na plnenie úloh mimo územia Slovenskej republiky; zdravotného stavu profesionálneho vojaka, ktorý mu neumožňuje ďalej plniť úlohy mimo územia Slovenskej republiky; v záujme služobného úradu a na žiadosť profesionálneho vojaka zo závažných osobných alebo rodinných dôvodov;

b) v priebehu vojenskej operácie.

Popis vyznamenania: Pamätný kríž má tvar kríža a je dvostranné vyznamenanie.

Lícna strana (averz) – na červený kruh strieborne olemovaný je položený kónusový grécky šípkovito zaostrený kríž. V strede kríža je červený kruhový medailón strieborne lemovaný s vyobrazeným strieborným dvojkrížom.

Zadná strana (reverz) – šedý kruh so strieborným lemom, na ktorý je položený strieborný znak Ozbrojených síl SR s kruhovým strieborným textom Ministerstvo obrany Slovenskej republiky s miestom na matričné číslo.

Stuha – červenej farby so štyrmi 2 mm bielymi pruhmi, dvomi 1,5 mm červenými pruhmi a jedným 3 mm červeným pruhom.

Stužka – rovnakej farby ako stuha je miniatúra averzu medaily na ľavej strane.

Na stuhe a stužke je umiestnený kovový štítok s nápisom krajiny (AFGANISTAN) alebo

miesta operácie (KOSOVO).

Autorom návrhu vyznamenania je slovenský sochár a medailér Mgr. art. Peter Valach.

Dr. Imrich Purdek, PhD. • Vojenský historický ústav

Pyramída s vôňou 21. storočia

Oprava fasády, výmena elektrických rozvodov aj svietidiel, vymaľovanie interiéru, nová kotolňa, nábytok, televízne rozvody aj oplotenie a ešte nemálo ďalších položiek charakterizuje generálnu opravu vojenskej ubytovne v Martine.

„**U**bytovňu sme rekonštruovali počas prevádzky, vojaci sa vždy z jedného podlažia presťahovali na druhé. Celý proces bol teda náročnejší, no končíme podľa plánu. Už nám ostáva len vymeniť výťah,“ spokojne konštatoval riaditeľ BARMO (Bytová agentúra rezortu ministerstva obrany) Branislav Ilkovič. S úsmevom dodal: „Keď sa skončia mrazy, namontujeme na strechy fotovoltaické panely, takže budova sa stane na 50 percent energeticky sebestačná a celá bude voňať 21. storočím. Aj vďaka tomu, že do jej modernizácie sme vlani investovali viac ako 750-tisíc eur.“

Aj modulárne mestečko

V nevyužitých skladoch budú pre vojakov práčky so sušičkami. Pingpongový a biliardový stôl sa vracajú takpovediac v repríze, spoločné oddychové priestory bývali v ubytovniach aj v minulosti. Pravdaže, tentoraz v novom prevedení. Ubytovaných čakajú modernizované kuchyne s novými spotrebičmi a nebude chýbať automatický systém hlásenia požiarov. Ubytovňa, ktorú postavili v roku 1975 a je známa aj pod názvom Pyramída, má po novom kapacitu 52 izieb a 83 lôžok. Každá izba má moderné dvere na čip, aj parkovisko sa otvára elektronickým čipom.

„Ako dlho vám zvyčajne trvá príprava do spustenia stavebných prác?“ spýtali sme sa riaditeľa Ilkoviča. „Záleží na rozsahu opráv, ale od zámeru cez projekt až po vydanie stavebného povolenia približne rok. Ak to ide dobre. Toto bolo o čosi dlhšie

aj preto, lebo náš stavebný zámer je širší, ako len samotná rekonštrukcia ubytovne,“ naznačil.

O čo pôjde? „Vzadu za ubytovňou, kde boli aj sklady na uhlie, bude stáť modulárne mestečko,“ konkretizoval počas marcovej návštevy Martina minister obrany Jaroslav Naď. Dodal: „Teší ma vysoký štandard ubytovne a rovnako sa môžeme tešiť na tieto montované dvojizbové domčeky. Služibí budú napríklad na ubytovanie dôstojníkov či ďalších vojakov alebo zamestnancov nie z regiónu, ktorých bude v Martine čakať dlhodobé pôsobenie. Takže nie týždňovky, ale budú sa môcť nasťahovať aj s rodinou.“

„Päť bungalovov bude jednoposchodových, štyri dvojposchodové. Pri všetkých bude možnosť parkovania pri dome a budú mať vlastný vstup a zeleň pred ním,“ avizoval riaditeľ Ilkovič.

Komplet obsadené

„Je prirodzené, aby sme popri rozsiahlych opravách kasární modernizovali aj ubytovacie priestory pre vojakov a civilných zamestnancov nášho rezortu. Dári sa nám celkom dobre, kompletne sme rekonštruovali ubytovňu BARMO v bratislavskej Rači, prebieha zásadná rekonštrukcia v Trenčíne, koncom roka začíname v Žiline a Martin je skoro hotový,“ spokojne konštatoval minister obrany. Dodal: „Musím povedať, že všetky naše ubytovne sú komplet obsadené. O to viac nás môže mrziť, že v minulosti sa rozhodlo, aby boli viaceré posádkové ubytovne odpredané často len za zostatkové ceny. Teraz nám

chýbajú. Takže budúci minister obrany bude riešiť úlohu buď stavať nové ubytovne, alebo odkupovať tie, ktoré sa v minulosti nepremyslene predali.“ Sumarizoval, že rezort obrany vynaložil v uplynulom roku 2022 na opravy a modernizáciu ubytovní v správe BARMO celkovo 1 085 120 eur a na opravy bytov 346 718 eur. BARMO spravuje štyri veľkokapacitné ubytovacie zariadenia v Bratislave, Martine, Trenčíne a Žiline, pričom sa stará tiež o 370 samostatných bytových jednotiek.

„Je super, že pri opravách ubytovní myslíme aj na takéto detaily, ktoré však môžu byť veľmi užitočné. A to nielen pre vojakov,“ spozornel minister pri pohľade na defibrilátor osadený zvonka pred vstupom do martinskej ubytovne. V prípade potreby tieto prístroje umožnia poskytnúť bezodkladnú prvú pomoc pri zástave srdca ešte pred príchodom záchranárov aj v Bratislave, Trenčíne a Žiline.

„A ako je to s bratislavskou budovou Družba, teda s Kukuricou?“ pýtame sa riaditeľa Ilkoviča. „Vypratávame priestory, aby sme nestrácali čas, keď bude treba odovzdať stavenisko zhotoviteľovi. No keďže jeden z uchádzačov sa odvolal, čakáme na rozhodnutie. Podobne sme na tom so zotavovňou na Zemplínskej Širave.“

Trikrát a viac

„Ak sme minulý rok v posádke Martin dali viac ako 700-tisíc eur v rámci rutinnej a štandardnej údržby budov, tento rok to bude takmer 2,5 milióna. Je to trojnásobný nárast – a ani sa to nedá porovnávať s tým, čo tu bolo pred pár rokmi,“ poznamenáva generálny riaditeľ sekcie majetku a infraštruktúry MO SR Ján Bučan. Konkretizuje: „V martinských kasárňach opravujeme strechy, vymieňame okná, sociálne zariadenia, tento rok ideme do budovania športovísk a opráv komunikácií aj fasád.“ Keď zopakuje dobre známu skutočnosť, že do infraštruktúry sa v rezorte obrany investovalo v uplynulých troch desaťročiach zúfalo málo, ponúkne ešte jedno porovnanie: „V roku 2022 dosiahli výdavky do infraštruktúry v celom rezorte viac ako 37 miliónov eur. Už druhý rok tak pokračoval nárast finančných zdrojov, ktorý reaguje na existujúci investičný dlh z minulých rokov. No a keď som spomenul to, čo voláme rutinná a štandardná údržba, tak v roku 2022 sme na zlepšenie stavebno-technického stavu rezortných budov a objektov vynaložili 17 576 869 eur. Je to presne o 99,55 % viac ako roku 2021.“

Pavol Vitko • Foto: Ivan Kelement

Keď sa skončia mrazy, namontujeme na strechy fotovoltické panely, takže budova sa stane na 50 percent energeticky sebestačná a celá bude voňať 21. storočím

Čím láka vojenské povolanie

Akí sú dnešní mladí ľudia? Majú jasnú predstavu o svojej budúcnosti a kariére? Majú im Ozbrojené sily SR čo ponúknuť? Pýtali sme sa vedúcej oddelenia sociálnych analýz odboru sociálnych analýz Ministerstva obrany SR Dominiky Pažickej Černáčkovej.

Z prieskumov dlhodobo vychádza, že Ozbrojené sily SR sú najdôveryhodnejšou inštitúciou na Slovensku. Vy ste v septembri 2022 realizovali prieskum zameraný na mládež vo veku 16 až 19 rokov, ako obstáli ozbrojené sily v očiach mladých ľudí?

Výsledky sú podobné, u mladých ľudí bola dokonca dôveryhodnosť OS SR ešte vyššia. Približne 70 % mládeže buď úplne alebo skôr dôveruje ozbrojeným silám. Je to aj logické, pretože naša bezpečnosť je v súvislosti s vojnou na Ukrajine istým spôsobom ohrozená, takže aj mladí sa spoliehajú na vojenských profesionálov, v ktorých máme istotu.

Aká je dnešná mladá generácia? Majú stredoškólači predstavu, čo chcú robiť, ako chcú žiť?

Súčasná mládež, ktorá vstupuje na trh práce, hľadá si zamestnanie alebo ide na vysokú školu, patrí do generácie, ktorá je veľmi sociálne citiaca. Súvisí to aj s otázkami ľudských práv, ktoré aktuálne hýbu spoločnosťou. A zároveň je to generácia, ktorá je technologicky veľmi vyspelá. Týmto

dvoma faktormi sú ovplyvnené všetky oblasti života. Keď si hľadajú mladí ľudia zamestnanie, hľadajú prácu, ktorá má zmysel a kde môžu pracovať s technológiami. To sú najvýraznejšie črty tejto generácie, s ktorými musia zamestnávateľia pracovať.

V čom bola predchádzajúca generácia iná z hľadiska pracovnej motivácie?

Bola viac zameraná na cieľ v zmysle materiálneho a sociálneho zabezpečenia seba a svojej rodiny. Aj pre súčasnú generáciu mladých je charakteristický individualizmus, ale iným spôsobom, ako pri tej predchádzajúcej. Z hľadiska motivácie sú vždy najdôležitejšie tzv. hygienické faktory, teda platové podmienky, ale potom sú tam ďalšie motivačné faktory. U predchádzajúcej generácie to bolo najmä sociálne zabezpečenie a pracovné podmienky. No súčasná mládež už hľadá aj zmysel práce. Je vidieť jasný posun v hodnotových orientáciách. Dnešní mladí ľudia hľadajú zmysel toho, čo

robia, potrebujú mať všetko vysvetlené, ale aj trochu ťažšie znášajú autoritu.

Aké ďalšie očakávania má mládež v súvislosti so zamestnaním v OS SR okrem mzdy či zmysluplnosti povolania?

Láka ich dobrodružstvo, ale majú aj očakávania súvisiace s kariérnym rastom, lebo tým je vojenské povolanie typické. Predpokladá sa, že kariéra profesionálneho vojaka bude trvať veľmi dlho a je preto dôležité, aby sa neustále vzdelával a posúval sa dopredu.

Čo možno chápať v tejto súvislosti pod pojmom dobrodružstvo?

Reprezentujú to najmä mierové misie a operácie medzi-národného krízového manažmentu. Mladých ľudí láka, že môžu cestovať, hoci dnes to už nie je nič výnimočné, pretože žijeme v globalizovanom svete a získavanie poznatkov a skúseností zo zahraničia je úplne bežné a prirodzené. Takéto zážitky si však neprinesú zo žiadneho zahraničného školenia v korporáte.

Zaujímajú sa mladí ľudia o témy ako obrana a bezpečnosť?

Potvrdilo sa, čo platí už dlhodobo – dve tretiny mladých ľudí tieto témy vôbec nezaujímajú, jedna tretina sa zaujíma. Je to okrem iného výsledok toho, že sme tu mali dlhšie trvajúci mier a tieto témy išli do úzadia. Nebola spoločenská potreba, aby sa mladí o obranu a bezpečnosť zaujímali, tieto otázky sa vytratili zo vzdelávacieho procesu, aj z povedomia ľudí. Zvykli sme si, že bezpečnosť je samozrejmou, čo ale nie je pravda. Pozitívne ma však prekvapilo, že strach a obavy v súvislosti s vojnou Ruska na Ukrajinu neznížili záujem mladých ľudí o obranu. Zostalo to na tej úrovni ako v minulosti.

Z prieskumu tiež vyplýva, že mladí ľudia prejavujúci záujem o obranu a bezpečnosť sú práve tí, ktorí uvažujú nad vstupom do ozbrojených síl.

Potvrdila sa korelácia medzi záujmom mládeže o oblasť obrany a bezpečnosti a záujmom o vstup do OS SR. To znamená, že ak chceme zvyšovať záujem o prácu v OS SR, mali by sme sa snažiť čo najviac zvyšovať aj záujem mládeže o túto oblasť. Nejde však len o to, či mladí uvažujú o práci v ozbrojených silách, vo všeobecnosti je dôležité, aby sa o týchto otázkach rozprávali, aby bezpečnosť nebrali ako samozrejmú.

Z pohľadu zamestnávateľov sú mladšie ročníky trochu oriešok, sú omnoho náročnejšie ako staršie generácie a všetci zamestnávateľia zápasia s podobnými problémami. Ozbrojené sily nie sú tradičným zamestnávateľom, majú podľa prieskumov lepšiu či horšiu pozíciu?

Základný rozdiel na trhu práce je v tom, že ozbrojené sily sú nielen organizácia, ale aj inštitúcia zastávajúca určité hodnoty. Najvýraznejšou črtou je morálny kódex, poslanie, s ktorým sa musí profesionálny vojak alebo vojačka stotožniť. A práve za to ho zvyšok spoločnosti oceňuje. Spoločnosť vníma vojakov ako novodobých hrdinov, ktorí sú odborníkmi a vedia, čo je správne a ako sa zachovať, čo by mohla byť pre túto generáciu zaujímavá motivácia. Nie je to iba „obyčajné“ zamestnanie, ale je to práca, ktorá má zmysel, vykonávaná pre dobro spoločnosti.

Niektorí mladí sú už na stredných školách rozhodnutí, že pôjdu pracovať do ozbrojených síl. To je veľmi zaujímavá profilácia, čo ich k tomu vedie?

Najvýraznejším dôvodom je rodina. Buď majú profesionálneho vojaka v rodine alebo v blízkom okolí. Ten ich pozitívne motivoval, aby vstúpili do ozbrojených síl.

Vojenské povolanie je špecifické aj zmyslom pre spolupatričnosť, typický je tímový duch. Je to pre mladých dôležité?

Určite áno, hoci kolektivismus v bežnej populácii môže byť v spojení s inými charakteristikami aj na škodu, pri vojenskom povolaní je to iné. Základom výkonu práce profesionálneho vojaka je, že musí byť členom tímu. Vo výskume sme sa zamerali aj na to, či sa mladí ľudia subjektívne hodnotia ako tímoví hráči. Vyšlo nám, že áno. Treba to však vnímať ako akýsi ideál – takíto chcú byť.

Je otázne, ako to bude v realite.

Áno, ale je fajn, že majú nejaký ideál, majú k čomu vzhliadať. Organizácia ich v tom môže podporiť.

Ako vnímajú mladí ľudia silno hierarchické vojenské prostredie a prísnu disciplínu? Myslíte si, že si s tým budú vedieť poradiť?

To je najväčšia výzva nielen pre ozbrojené sily, ale pre všetkých zamestnávateľov. Súčasná generácia mládeže má

trochu problém s autoritami, ťažšie zvláda kritiku. Väčšina mladých ľudí ešte nemá pracovné ani životné skúsenosti, napriek tomu majú mladí pocit, že by oni mohli byť tou autoritou. Ale je to niečo, s čím sa dá pracovať.

Vnímajú mladí podľa vášho prieskumu podmienky prijatia do ozbrojených síl ako náročné?

Ide o špecifickú profesiu, na profesionálneho vojaka sa kladú nároky nielen v oblasti fyzickej kondície, dôležitá je aj psychologická úroveň, keďže je to psychicky náročné povolanie. Keď sme sa opýtali mladých ľudí, či si myslia, že by zvládli tieto podmienky, väčšina z nich zhodnotila,

že by to zvládli. To ale nekoreluje s realitou, pretože práve testy psychickej spôsobilosti bývajú najväčšou výzvou. Morálka a psychika profesionálneho vojaka však musí byť na určitej úrovni. Treba, aby bol stotožnený s atribútmi vojenského povolania, preto musí každý záujemca tieto testy zvládnuť.

Vojakov bolo počas pandémie vidieť na verejnosti omnoho viac, v porovnaní s minulosťou. Malo aj toto vplyv na mladých ľudí?

Verejnosť vnímala pomoc veľmi pozitívne a prejavilo sa to napríklad aj v tom, že bolo viac podaných prihlášok do ozbrojených síl. Aj to je výsledok toho, že profesionálni vojaci boli viac zapojení do riešenia rôznych krízových situácií vnútornej bezpečnosti. To, že sú ozbrojené sily na očiach verejnosti, je veľmi prospešné. Ľudia potrebujú na vlastné oči vidieť, že tu máme profesionálnych vojakov, ktorí sú dobre vycvičení a vedia pomôcť v situáciách týkajúcich sa vonkajšej, ale aj vnútornej bezpečnosti. Je to dobré aj pre samotnú organizáciu, ktorá si týmto spôsobom upevňuje svoje opodstatnenie a postavenie v spoločnosti.

Michaela Lacková

Foto: Ivan Kelement

Mariannino zlato

„Zlatú medailu našej Marianny Jagerčíkovej z februárových majstrovstiev sveta považujem za výnimočný úspech o to viac, že skialpinizmus je už aj olympijská disciplína,“ zhodnotil Daniel Kuzmin, vedúci oddelenia zimných športov Vojenského športového centra Dukla.

Marianna Jagerčíková zvíťazila v skialpinistickom šprinte v španielskom Boí Taüll pred obhajkyňou triumfu a svojou predvŕňajúcou premožiteľkou zo svetového šampionátu v Annerre Švajčiarkou Marianne Fattinovou. Ten sa koná každé dva roky a druhá bola aj na Majstrovstvách sveta 2019 vo Švajčiarsku.

Smer Miláno

Rodáčka z Brezna, ktorá žije vo Francúzsku, patrí k absolútnej špičke už dlhšie, no majsterkou sveta ešte nebola. „Vlani získala prvenstvo na majstrovstvách Európy a v pretekoch Svetového pohára stála na stupňoch víťazov už deväťkrát, pričom tri razy bola prvá,“ konkretizuje spokojný Daniel Kuzmin. „Keď s ňou komunikujem, takmer ako keby som hovoril s Nasťou. Maximálne sa snaží sústrediť na šport, je cieľavedomá a nepoddajná, takých športovcov je veľmi málo,“ dodal D. Kuzmin. M. Jagerčíková je pritom členkou VŠC len od mája 2022. „Tým, že skialpinizmus nebol olympijským športom, bol trochu problém s financovaním, ale všetko ide dobrým smerom,“ podčiarkol D. Kuzmin. Medzinárodný olympijský výbor v júni 2021 totiž rozhodol, že na ZOH Cortina Milano v Taliansku sa prvý raz predsta-

ví aj skialpinizmus. Svoje sily si zmeria 18 mužov a 18 žien v kategóriách šprint a zmiešaná štafeta. Treba dodať, že v Boí Taüll bola Marianna v zmiešanej štafete Slovenska a Dukly spolu s Jakubom Šiarnikom siedma.

„Pred začlenením do Dukly som nebola v žiadnom inom rezortnom stredisku, takže je to moja prvá podobná skúsenosť. Byť členkou VŠC mi prinieslo možnosť sa profesionalizovať a mať lepšie podmienky na športovú prípravu,“ oceňuje M. Jagerčíková. Pokračuje: „Takisto mám prístup k odborníkom, ktorí mi môžu poradiť v športovej príprave aj z vlastných dlhoročných skúseností, čo je pre mňa veľmi vzácné.“ Avizovala, že tento rok sa teší aj na pretekanie na Slovensku, pretože na Chopku by sa mala

zúčastniť na veterárskych majstrovstvách sveta nad 35 rokov. „No a koncom marca ma čakajú náročné preteky Bokami Západných Tatier,“ dodala 37-ročná pretekárka, ktorá s prehľadom zdoláva aj o generáciu mladšie súperky. Mimochodom, tatranské viacdnové „Boky“ patria k najnáročnejším skialpinistickým pretekom v strednej Európe. „Mojim najväčším cieľom je však reprezentovať Slovensko a Duklu v skialpinizme na Zimných olympijských hrách 2026 v Miláne-Cortine! A ak by sa podarila medaila, bola by to pecka!“

Jakub, sánkari a Petra

„Teším sa, že Mariannu v Dukle máme, okrem všetkého iného môže byť príkladom aj pre ostatných,“ dodal D. Kuzmin a pokračoval: „Za druhý výrazný zimný úspech a veľkú nádej pre Duklu považujem biatlonistu Jakuba Borguľa, ktorý získal v Kazachstane v kategórii kadetov zlato vo vytrvalostných pretekoch. Je to už jeho štvrtá medaila zo svetových šampionátov. Uvidíme, ako sa presadí v junioroch, ale má na to, aby aj medzi nimi bojoval na špici,“ miení Daniel Kuzmin o biatlonistickej nádeji, ktorej vzorom je jeho manželka Anastasia Kuzminová. Viac však o dukláckom biatlone z tejto zimy nehovorí, vo VŠC bude ešte predmetom analýzy. „Potešili ma sane, sú to mladí energickí pretekári a derú sa dopredu. Bohužiaľ, na Slovensku nemajú dobré podmienky na tréning a ceny za dráhy na tréningovanie v zahraničí enormne narástli. Dúfam, že Dukla bude mať dosť zdrojov, aby sme ich adekvátne podporovali.“ Možno dodať, že napríklad Marián Skupek sa už vlani stal prvým Slovákom, ktorý v juniore ziskal titul majstra Európy.

„A ešte niečo by som chcel povedať,“ prízvukuje D. Kuzmin: „Veľké ďakujem pre Petru Vlhovú. Viem, každý čakal na majstrovstvách sveta medailu. Poznám to z domu, keď bola pod takým tlakom Nasťa. Lenže Petra bola v slalome piata na svete. Viete, čo je to byť v takom športe, ako je ženský slalom, piata na svete? Nehovoriac o tom, čo všetko Petra už dokázala – a čo ešte dokáže!“

Pavol Vitko
Foto: VŠC Dukla

GRANIT
HOTEL

NOVÁ POLIANKA KLIMATICKÉ KÚPELE

Hotel s krásnymi výhľadmi na okolité štíty Vysokých Tatier či na Poprad – to je Hotel Granit Nová Polianka, ktorý je mnohými turistami ešte stále neprebádaný. Vidieť ho vďaka svojej mohutnej stavbe už z diaľky a vo vnútri ponúka toho naozaj veľa.

Okrem komplexnej kúpeľnej liečby ponúka klientom aj mnohé zdravotné i relaxačné procedúry pod dohľadom špecializovaného zdravotníckeho personálu. Hostia pozitívne hodnotia privátny vstup do wellness so saunami a jacuzzi, ktorý je ako stvorený pre celkovú regeneráciu a relax. Ubytovať sa môžete v zrekonštruovaných moderných izbách a stravovanie je zabezpečené hotelovou jedálňou, ktorá slúži iba pre ubytovaných hostí. Na výber sú rôzne pokrmy počas raňajok, obedov i večere a v prípade záujmu je možné využiť i služby Lobby Baru s posedením napríklad pri káve a čaji.

Hotel má ideálnu východiskovú polohu pre turistov, lyžiarov i cyklistov. V zimnom období sú v areáli hotela upravované bežkárske trate a v tom teplejších mesiacoch je možné využiť moderné outdoorové ihrisko.

V prípade, že vás zaujíma ešte viac zo života Hotela Granit Nová Polianka, kliknite na **www.granithotels.sk**.

Vojna na berlínskom filmovom festivale

Medved' v belasej a žltej

Medzinárodný filmový festival v Berlíne sa sfarbil do žltej a modrej. Ukrajinské národné farby nedominovali len festivalovým plagátom či suvenírom, ale i programu. Zo všetkých druhov umenia totiž iba film dokáže priniesť pravdivé, presvedčivé, sugestívne a komplexné svedectvo o hrôzach, ktoré u nášho východného suseda rozpútalo putinovské Rusko.

Na otvorení Berlinale sa hosťom prihovoril Volodymyr Zelenskyy

Berlínsky filmový festival patrí spolu s Benátkami a Cannes k najväčším a najvýznamnejším. Po dvoch oklieštených covidových ročníkoch sa 73. Berlinale konalo opäť naživo a v plnom rozsahu, no zasiahla doň ruská agresia proti Ukrajine. Festival zaradil medzi tri stovky snímok jediný ruský nezávislý film *Klietka hľadá vtáka* – o tom, aké je byť dnes mladou ženou v Čečensku. Zato kolekciu štyroch celovečerných ukrajinských filmov dopĺňali aj tri krátke. Na podporu Ukrajiny sa konali stretnutia s tvorcami, happeningy, panelové diskusie i prednášky a Volodymyr Zelenskyy oslovil publikum počas slávnostného otvorenia festivalu.

Supersila

Téma ruskej agresie nebola len ukrajinským špecifikom. V hlavnej festivalovej prehliadke, ale mimo súťaž, predstavil vo svetovej premiére svoj dokumentárny film *Superpower* (Supersila) známy americký herec, režisér, scenárista a producent Sean Penn, držiteľ dvoch Oscarov. Jedného z nich vlani na jeseň daroval ukrajinskému prezidentovi Volodymyrovi Zelenskému. Nebolo to lacné gesto. Poznajú sa a Penn začiatkom minulého roka pripravoval v Kyjeve film o hereckom kolegovi, ktorý sa stal prezidentom. Nakrúcanie 24. februára prerušil ruský útok na Kyjev. Filmári museli narychlo opustiť krajinu (vlakom, autom, pešo do Poľska), ale po čase sa vrátili, aby prácu dokončili.

Názov vychádza zo seriálu *Sluha národa*, v ktorom Zelenskyy stvárnil prostého učiteľa, ktorý sa stal prezidentom. Keď sa ho syn opýtal, či má nejakú supersilu ako komiksový hrdina, odvetil: „Áno. Teba. Ty si moja supersila!“

Film sa skladá z autentických záberov dokumentujúcich ruské besnenie, výpovedí svedkov, rozhovorov s osobnosťami ukrajinského kultúrneho života, aj s kyjevským starostom Vitalijom Kličkom, z archívnych záberov a úryvkov z programov, v ktorých účinkoval dnešný ukrajinský prezident. Prirodzene, nechýbajú rozhovory s ním. Jeden vznikol počas leteckého útoku na Kyjev priamo v bunkri.

Penn sa prihovára najmä nezainteresovanému a nezorientovanému americkému publiku. Jeho štýl je prostý a úderný. Pretože okolnosti prekazili pôvodný zámer, *Supersila* je prevažne o ... Seanovi Pennovi, jeho názoroch, o jeho úsilí pochopiť, čo sa na Ukrajine deje a aký postoj k ruskej agresii má zaujať západný človek. A aj o jeho obdivoch k hercovi, ktorý sa z komika, vďačne a často vystupujúceho aj v ruských zábavných programoch, stal skutočnou hlavou štátu a reprezentantom národných demokratických hodnôt. Na stretnutí s novinármi Penn vyhlásil, že zámerne nakrútil „veľmi plytký americký pohľad“ na ruskú agresiu a Volodymyra Zelenského. Jednak preto, že okolnosti mu nič iné nedovolili, ale aj preto, lebo chcel americkým divákom umožniť „aspoň základ pochopenia“ toho, čo sa dnes deje na Ukrajine.

Motýle zo železa

Sedemnásteho júla 2014 nad Ukrajinou havarovalo malajzijské lietadlo mieriace z Amsterdamu do Kuala Lumpur. Zahynulo všetkých 298 cestujúcich a členov posádky. Vtedajší ukrajinský prezident Petro Porošenko označil za páchatelov Moskvou podporovaných ozbrojených separatistov z Donecka, ale ruský prezident Putin to odmietol. Kremľská propaganda rozpútala ohňostroj dezinformácií. K mimoriadne obľudným patrili tie

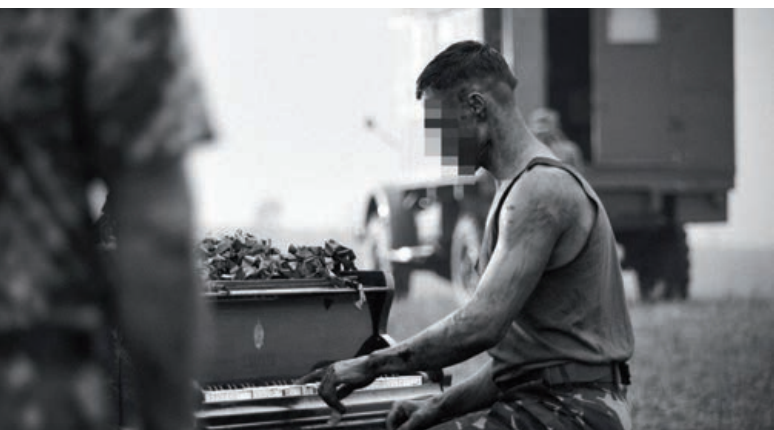
Sean Penn režíroval film o Volodymyrovi Zelenskom SUPERPOWER

Festival zaplavila nevidaná vlna solidarity s Ukrajinou

o zámernom schovávaní sa ukrajinských vojenských lietadiel za civilný Boeing 777, ale najmä tá o zámernej západnej provokácii a lietadle, ktoré už z Amsterdamu vzlietalo plné mŕtvych tiel s cieľom kompromitovať Rusko.

Festivalová prehliadka Panorama uviedla celovečerný ukrajinsko-nemecký dokument *Iron Butterflies* (Železné motýle). Jeho autor Roman Lubij v roku 2020 debutoval dlhometrážnou snímkou *Vojnový zápisník*, zloženou z videozáznamov, ktoré od ruskej anexie Krymu a rozpútania bojov v separatistických regiónoch zhotovovali ukrajinskí vojaci. Teraz v *Železných motýľoch* kombinuje tradičnú dokumentaristickú prácu s fiktívnymi hranými scénami, aby zrekonštruoval katastrofu letu MH17 podľa poznatkov a zistení medzinárodných vyšetrovateľských tímov, výpovedí svedkov, verdiktov špecialistov, vyznaní pozostalých. „Strela z protiletectvého kompletu BUK sa po výbuchu roztrhá, aby čo najviac zasiahla a poškodila cieľ. Železné motýle prinášajú smrť. Je to strašné a temné, ale zároveň symbolické, preto som podľa toho nazval svoj film,“ povedal režisér v Berlíne. Film vyvolal veľký ohlas už v januári pri svetovej premiére na festivale Sundance v Spojených štátoch. „Katastrofa letu MH17 je jeden z medzinárodne najznámejších a najlepšie zdokumentovaných dôkazov, že Rusko zaútočilo na svetovú demokraciu oveľa skôr ako vo februári 2022,“ pokračoval režisér. „Keď v mojej rodnej krajine v mene zvrhlej ideológie zavraždili 298 nevinných ľudí z rôznych kontinentov, pochopil som, že o tom musím vydať svedectvo prostredníctvom filmu.“

IRON BUTTERFLIES – umelecká pravda o tragédii letu MH17

V súčasnej situácii však Lubij nevidí nádej na spravodlivosť: „Ruským elitám je európska justícia na smiech. Rozsudky ani morálne odsúdenie a opovrhnutie sa ich nijako nedotýkajú. Bohužiaľ, jediné, čomu ruská verchuška rozumie, je sila – a Západ to pomaly, ale isto začína chápať.“

Na východnom fronte

Šesťdesiatnik Vitalij Manskij patrí k svetoznámych filmovým dokumentaristom. Na konte má filmy o Gorbačovovi, Jelcinovi, Putinovi i Leninovej múmii. S ďalším ukrajinským filmárom Jevhenom Titarenkom uviedli v berlínskej prehliadke Encounters 98-minútový dokumentárny film *Shidnyy front* (Východný front). Vznikol v ukrajinsko-lotyšsko-americko-českej koprodukcii. Titarenko od roku 2014 pôsobil na separatistických bojiskách ako dobrovoľný zdravotník a popri tom nakrúcal. Keď 24. februára 2020 zaútočilo Rusko na Ukrajinu, Titarenko s priateľmi poslal manželky s deťmi na západ Ukrajiny a dobrovoľne narukovali späť k svojmu zdravotníckemu práporu, aby pomáhali zachraňovať ľudské životy. Úlohou práporu je poskytovať prvú pomoc v prvej línii a evakuovať ranených. Súčasťou každého mobilného oddielu je ozbrojený vodič, ozbrojený strážca a dvaja zdravotníci. Spravidla pracujú v pároch po dvoch zdravotníckych vozidlách, čím vytvárajú mobilnú jednotku. Sú hlavnými postavami filmu od prvých hodín vojny až do 24. augusta 2022. Snímka zobrazuje ich skúsenosti počas šiestich mesiacov plných drám, zúfalstva, strachu, nenávisti, trpkosti, ale aj lásky a najmä viery vo víťazstvo.

„Náš film ukazuje vojnu očami obyčajných mužov,“ konštatoval v Berlíne Vitalij Manskij. „Odišli brániť svoje domovy, svoje rodiny – svoju vlasť. Každý deň tejto vojny zachytený na mobilných telefónoch je plný hrôzy, zúfalstva, smrti, strachu a tichého hrdinstva. Od februára 2022 je celá Ukrajina od Donbasu po Karpaty východným frontom ruskej vojny proti slobodnému a demokratickému svetu. Východným frontom, ktorý rozdelil rodiny a poznamenal životy mladých mužov i žien, bojujúcich za slobodnú Ukrajinu. No nie každý, kto bojuje o svoju budúcnosť na slobodnej Ukrajine, sa slobodnej budúcnosti aj dožije...“

Celovečerný dokumentárny film *Východný front* uviedol u nás Febiofest a vstúpil aj do slovenských kín.

Miloš Ščepka • Foto: IFFB

VÝCHODNÝ FRONT

Ukrajina je VÝCHODNÝ FRONT vojny, ktorú vedie Rusko proti slobode a demokracii

Sto rokov skúseností

Príbeh, ktorý sa pred viac než sto rokmi začal v autodieliňach rakúsko-uhorskej armády, úspešne pokračuje vojenskými tatrovkami i samohybnými húfnicami a chystá sa aj na nemecké tanky Leopard.

V roku 1919 boli hlavné autodielenie pre západné Slovensko premiestnené z Bratislavy na okraj Trenčína, do Zlatoviec. Vtedy opravovali vojenskú techniku bývalej rakúsko-uhorskej armády a neskôr čs. vozidlá Škoda, Tatra a Praga. Začiatkom 50. rokov sa závod rozrástol a zameriaval sa predovšetkým na opravárenskú činnosť automobilov Studebaker, T-128 a T-805. Neskôr sa sortiment rozšíril aj o automobily ZIL, GAZ, MAZ, ktoré boli zaradené do čs. armády. V 70. a 80. rokoch začali robiť všetky druhy opráv obrnených kolesových transportérov OT-64, OT-65, BTR 60, BRDM 2 a vyrábať rôzne špeciálne nadstavby PV3S pre potreby armády.

Od Studebakera po Tatra Force

V roku 1993 došlo k výraznému poklesu produkcie pre potreby armády zhruba na 24 percent objemu. V podniku po rozdelení bývalej federálnej armády ČSFR postupne zabezpečili opravy vojenskej techniky Ozbrojených síl SR. Preto sa prijala koncepcia zavádzania opravárenských technológií vojenskej pásovej techniky (tankov T-55, T-72, VT-72B a bojových vozidiel pechoty BVP-1, BPsV, BVP-2, vrátane špeciálnych nadstavieb na uvedených podvozkoch), kolesovej techniky na podvozku T-815 (DEKVOZ – ťažké dekontaminačné vozidlo, ktoré je vo výzbroji 103. práporu radiačnej, chemickej a biologickej ochrany Rožňava, mobilné dielne, úpravňa vody), výroba a servis kontajnerov radu ISO 1C, v ktorých pôsobili naši vojaci pod vlajkou OSN a NATO na Balkáne i v Afganistane.

Podnik tiež produkoval na základe vyhrateho konkurzu strážne veže pre misie OSN na území bývalej Juhoslávie. Fabrika okrem iného vyrábala aj ľahký obrnený automobil Aligator 4×4. Napriek ambicióznym plánom nakoniec vyrobili len vyše štyroch desiatok vozidiel rôznych modifikácií. Okrem iného pre RCHBO, Vojenskú políciu či ženijné vojsko. Vozidlo pôsobilo aj v misiách OSN a operáciách NATO na Balkáne (v Bosne a Hercegovine a Kosove). Väčšiemu rozšíreniu zabránila aj nevyhovujúca ochrana proti výbuchom mín a náloží.

Od roku 2014 podnik realizoval významné projekty v oblasti modernizácie vozidiel BVPM pre OS SR, aj moderných delostreleckých a raketometných systémov DANA M1 a RM 70 M1. Po roku 2015 sa spoločnosť začala orientovať výrazne na modernizáciu pásovej vojenskej techniky a výrobu rôznych špeciálnych nadstavieb pre kolesovú techniku.

V roku 2018 vznikla spoločnosť Tatra Defence Slovakia. V priestoroch bývalého VOP Trenčín sú v súčasnosti dve dcérske firmy: MSM Land Systems, s. r. o., a Tatra Defence Slovakia, s. r. o. Prvá sa špecializuje na opravy vojenskej pásovej a kolesovej techniky, druhá na výrobu a opravy vozidiel a ich častí na báze vozidiel Tatra.

Návrat tatrovky

Spoločnosť MSM Land Systems, s. r. o., je podľa generálneho riaditeľa Michala Baláža výrobnou-opravárenskou firmou, zameranou na opravy vojenskej pásovej a kolesovej techniky pre bezpečnostné zložky štátu, modernizáciu vojenských a špeciál-

nych vozidiel, predaj náhradných dielcov a výrobu mobilných kontajnerov typového radu ISO 1C. Je autorizovaným obchodným zastúpením akciovej spoločnosti Tatra Trucks a autorizovaným servisom nákladných automobilov Tatra. Poskytuje najmä pre Ministerstvo obrany SR a ďalšie silové zložky servis vozidiel značky Tatra vrátane účelových nadstavieb.

Napríklad aj mostný automobil AM-70 EX, určený na zabezpečenie jednotiek mimo kontaktu s nepriateľom vďaka schopnosti rýchleho premostenia suchých i vodných prekážok. Vzhľadom na schopnosti spájať jednotlivé mostné polia ponúka AM-70 EX flexibilitu a maximálnu šírku premostenej prekážky. Vďaka plnej mostovke a vybaveniu obrubníkmi je AM-70 EX vhodný aj na civilné záchranné operácie a na využitie v stavebníctve a lesníctve.

Pre zložky rezortu obrany zabezpečuje spoločnosť opravy vozidiel Tatra, cisternových vozidiel a ako subdodávateľ aj opravy bojovej techniky. Taktiež zabezpečuje výrobu špeciálnych certifikovaných kontajnerov.

Spoločnosť v predchádzajúcom období realizovala modernizáciu a výrobu: BVP Šakal, T-72, Aligator Master II, (kolesové obrnené vozidlo s pohonom 4x4, s maximálnou hmotnosťou 12 ton a užitočnou nosnosťou 3 130 kg, pričom strecha konštrukčne ustojí montáž zbraňového systému až do hmotnosti 500 kg), DANA M1, dekontaminačné vozidlo Decon (určené na vykonávanie úplnej dekontaminácie vonkajších a vnútorných povrchov vojenskej techniky, výzbroje a materiálu, vrátane nadrozmernej techniky, lietadiel, dekontaminácie terénu, stavebných objektov a na vytváranie vysokých vodných clón pre prehradenie prízemného oblaku nebezpečných chemických látok a k haseniu požiarov), RM-70 a kontajnery. Spoločnosť je certifikovaná na zvarovanie ocelových konštrukcií, rámov strojov a zariadení, vojenskej kolesovej a pásovej techniky, kontajnerov ISO, častí koľajových vozidiel, na navrhovanie, výrobu, údržbu, nákup a dodávky v rámci klasifikačnej úrovne CL 1. Výroba, opravy, modernizácie pre zahraničie tvoria v súčasnosti 95 percent kapacity podniku.

Leopard ako výzva

Z hľadiska perspektívy spolupráce s MO SR má spoločnosť nastavené materiálne a technické väzby na zabezpečenie dodávok náhradných dielcov pre tanky Leopard a pracuje na ďalšej

spolupráci. To je v súvislosti s postupným zavádzaním hlavného bojového tanku Leopard 2A4 do našich ozbrojených síl veľmi zaujímavé.

Medzi silné stránky spoločnosti podľa jej generálneho riaditeľa patria dlhoročné skúsenosti, technické možnosti, odborný personál, schopnosť rýchlo sa prispôsobiť požiadavkám zákazníkov. Je držiteľkou viacerých certifikátov, oprávnení podľa štandardov NATO.

Spoločnosť Tatra Trucks, a. s., sa rozhodla vstúpiť v roku 2018 do spoločného podniku s CSG Land Systems CZ, a. s., a vytvorila tak dcérsku spoločnosť Tatra Defence Slovakia, s. r. o., ktorá sídli v areáli spoločnosti MSM Land Systems. Jej cieľom je postupne etablovať výrobu podvozkov a neskôr aj celých vozidiel pre silové zložky na územie SR.

Zameriava sa na výrobu vozidiel značky Tatra v súlade s platnými zmluvami s materskou spoločnosťou. Zabezpečuje tiež prevádzku diagnostického centra kolesovej techniky, záručný servis vozidiel Tatra Force a pozáručný servis ostatných vozidiel. Dodávaním podvozkových častí sa okrem iného podieľa aj na výrobe 155 mm kanónovej húfnice Zuzana 2, ktorá si v poslednom čase získala veľký ohlas a úspešne sa zapojila na ukrajinskej strane do bojových akcií proti ruským agresorom.

Jozef Žiak

Foto: autor, MSM Land Systems

Миру Мир!

Minulý mesiaci sa v mnohých slovenských aj českých mestách uskutočnili takzvané „pochody za mier“. Ich organizátori deklarovali, že ide o výlučne občiansku záležitosť, ktorá je apolitická a má jediný cieľ – boj za mier.

Keď sa však pozrieme bližšie na ich priebeh, zloženie účastníkov, profily organizátorov a symboliku, ktorú na nich hojne používali, máme dosť dôvodov na pochybnosti o deklarovanej neutralite.

Svetová rada (ne)mieru

Myšlienka pacifizmu a zápasu za mier je ušľachtilá a vlastná každému normálne cítiacemu človeku. Snahy o odzbrojenie a ukončenie riešenia politických sporov násilnou cestou viedli v minulosti k obmedzeniu počtu zbraní, zmenšovaniu armád a celkovému zníženiu počtu vojnových konfliktov vo svete. Najúspešnejším príkladom je nemecko-francúzske zmierenie po roku 1945, ktoré sa stalo jadrom západoeurópskej spolupráce a neskôr aj súčasnej Európskej únie. Zároveň však platí, že apel na mier môže byť úspešný len vtedy, ak ho úprimne chcú všetky zainteresované strany. Opäť si môžeme pomôcť príkladom politiky appeasementu (ustupovania) mocností Adolfovi Hitlerovi na konci tridsiatych rokov 20. storočia. Kým Veľká Británia a Francúzsko si aj pod vplyvom domácej verejnej mienky mier skutočne želali, nacistické Nemecko ústupky využívalo na rozširovanie svojho územia a ďalšie zbrojenie. Výsledkom bola Mníchovská dohoda a hneď po nej katastrofa druhej svetovej vojny.

Po jej skončení sa, paradoxne, najväčším hlásateľom mieru stal vtedajší Sovietsky zväz. Pod jeho priamym patronátom vznikli viaceré organizácie, medzi nimi aj Svetová rada mieru. V rámci nej sa podpisovali tisíce petícií a protestov namierených proti americkému vojenskému angažmánu vo Vietname či intervenciám USA v krajinách Latinskej Ameriky. Svetová rada mieru však (ne)prekvapivo mlčala pri sovietskych inváziách do Východného Nemecka, Poľska, Maďarska, Československa či Afganistanu. Nikdy nekritizovala politiku Sovietskeho zväzu, dokonca ju otvorene podporovala. Po roku 1989 vyšlo najavo, že bola od začiatku financovaná a kontrolovaná KGB.

Vplyvové operácie

Ak sa pozrieme na zábery z mierových demonštrácií na Slovensku a v Českej republike, nemôžeme si nevšimnúť

množstvo ruských vlajok a ďalších symbolov, ktoré si ich účastníci pravidelne nosia. Medzi nimi vynikajú podobizne prezidenta Putina, symboly Sovietskeho zväzu, svätogeorgievské stuhy a symbol Z v rôznych variáciách. Prejavy a heslá sa vo veľkej miere nesú v duchu „Nikdy proti Rusku!“ Organizátori bratislavského pochodu z 3. marca 2023 odovzdali pracovníkom ambasády Ruskej federácie mierový manifest v podpornom duchu, no pred ukrajinskou a americkou demonštrovali.

Tunajšie mierové protesty spĺňajú všetky znaky zahraničnej vplyvovej operácie. Organizátori, či už pod vplyvom propagandy, alebo aj z iných pohnútok, nastavili ich obsah a dramaturgiu tak, aby podporovala najrozšírenejšie ruské naratívy o prebiehajúcej vojne. Najčastejšie ide o tvrdenia, že Rusko je obeťou Západu, že Ukrajina zabíja ruských civilistov na Donbase a že vojnu ukončí len zastavenie dodávok zbraní Ukrajine, prípadne jej kapitulácia. Do toho sú zakomponované rôzne lokálne obľúbené hoaxy o následkoch očkovania, o Slovanoch čeliacich vyhladzovacej vojne zo strany Anglosasov a o vlastizradnom vedení štátu. Reálne udalosti účastníci zväčša úplne ignorujú, alebo na ich pripomenutie reagujú agresívne.

Podobné protesty sa konajú takmer v celej Európe s rovnakým scenárom a heslami, doplnenými o lokálne témy. Vždy obchádzajú fakt, že Rusko je agresor, ktorý vojnu na Ukrajine rozpútal a jedine ono ju môže zastaviť stiahnutím svojich vojsk z územia zvrchovanej Ukrajiny.

Dá sa predpokladať, že ruská propagandistická mašinéria bude aj v budúcnosti využívať osvedčené recepty a postupy z čias studenej vojny, aby manipulovala s verejnou mienkou členských krajín NATO a Európskej únie a otupovala chuť obyvateľov pomáhať Ukrajine. Vďaka poznaniu minulosti ich však dnes dokážeme úspešne identifikovať a poukázať na ich klamlivú podstatu, tak ako pri takzvaných mierových pochodoch.

Michal Ďurman

Odbor pre hybridné hrozby
a strategickú komunikáciu MO SR

MILITARY ENGLISH

HYBRID WARFARE

Pripravila: Nadežda Kochmanová

The term “hybrid warfare” describes a strategy where conventional military force is supported by irregular and cyber warfare tactics. The concept is by no means new, it has been employed in the past by various **warring** nations, but it has gained a special **momentum** in the face of the Russian attack on Ukraine.

Contrary to a linear military conflict, hybrid warfare represents the simultaneous deployment of multiple, military and non-military warfare tactics including the spread of disinformation and fake news, cyberattacks, economic pressure, deployment of irregular armed groups, and use of regular forces. Hybrid attacks are generally marked by **obscurity**, **wittingly** created in order to complicate **attribution** as well as response, thus making it difficult for the targeted state to develop policy and strategic responses. Military planners must adopt non-linear thinking in forming counterstrategies and conflict modelling. However, there is no **one-size-fits-all** solution, since individual states employ various combinations of the respective tools in hybrid toolbox, which then results in different scenarios. This factor significantly complicates the development of a usable framework for countering hybrid warfare. As Joshua Ball writes in his article titled Non-linear combat in the 21. century (globalsecurityreview.com): „The flexible nature of hybrid warfare allows for more of a “trial-and-error” approach to foreign intervention, not unlike the agile development process used in marketing and technology firms.“

The invasion of Ukraine has shown that modern hybrid warfare excels in speed, scale, and intensity, **facilitated** by rapid technological change and global interconnectivity. At the onset of the war, Russia employed espionage, cyberattacks and psychological warfare aimed at softening Ukraine’s civil defenses and preparing the ground for a **takeover**. Subsequent kinetic attacks were then supposed to take advantage of the **ensuing** chaos and **foster** a fait accompli scenario. The concept had failed because the Ukrainians were well aware of what was going on having experience from the 2014 forced annexation of Crimea. Russian propaganda and disinformation were not only unmasked as such, but the population was **prepped** well before the actual

social-media campaigns to the point where they were disregarded on arrival. Moreover, Ukraine managed to boost domestic morale, expose Russian war atrocities and **rally** international support.

Building, re-building, and **fortifying** trust remains critical to creating **durable resilience** in the face of hybrid warfare. This requires sustained efforts at the structural and policy levels to develop strong links between the state and the people.

QUESTIONS:

1. Ako definujeme hybridnú vojnu?
2. Prečo nie je možné aplikovať univerzálnu odpoveď na hybridnú vojnu?
3. Prečo zlyhali hybridné plány Ruska v predvečer útoku na Ukrajinu vo februári 2022?

GLOSSARY

- **warring** /'wɔːrɪŋ/ – bojujúce;
- **momentum** /məʊ'mentəm/ – popud, rozmach;
- **contrary to** /'kɒntrəri tu/ – na rozdiel od;
- **obscurity** /əb'skjʊərəti/ – nejasnosť, zahmlenosť;
- **wittingly** /'wɪtɪŋli/ – zámerne, cielene;
- **attribution** /ætri'bjuʃən/ – pripisovanie, pôvod;
- **one-size-fits-all** /wʌn saɪz fɪts ɔl/ – univerzálne;
- **facilitated** /fə'sɪlə'tetɪd/ – uľahčený;
- **takeover** /'teɪ,kəʊvər/ – prevzatie, zabratie;
- **ensuing** /'ɛnsuɪŋ/ – vzniknutý;
- **foster** /'fɒstər/ – podporiť, uľahčiť;
- **prepped** /prept/ – pripravený;
- **rally** /'ræli/ – sústrediť;
- **fortifying** /'fɔːtɪ faɪŋ/ – upevnenie;
- **durable** /'dʊrəbəl/ – trvácny;
- **resilience** /rɪ'zɪliəns/ – odolnosť, vzdorovanie.

kpt. ThLic. PhDr. PaedDr. Tomáš Hud'a SchP, PhD.
vojenský dekan Akadémie ozbrojených síl
gen. M. R. Štefánika Liptovský Mikuláš

...vstal...

Vyznanie viery (Krédo), ktoré poznáme v dnešnej nicejsko-konštantinopolskej forme, je dielom prvých dvoch ekumenických koncilov v Nicei (325) a Konštantínopole (381). Nebolo však prvým ani jediným vyznaním kresťanského staroveku. Nadväzovalo na krstné vyznanie z čias prvej cirkvi, pri ktorom krstenec (katechumen) pred prijatím sviatostného krstu tri razy osobne vyznal vieru v trojjediného Boha.

Azda najstarším vyznaním viery kresťanského spoločenstva je jednoduché biblické zvolanie „Ježiš Kristus je Pán“ (Flp 2, 11). Je jednoduchým, avšak výstižným vyjadrením povelkonočnej skúsenosti apoštolov, ktorí boli presvedčení, že Ježišova vec neskončila na križi; práve naopak: križom sa to všetko len začalo. Križom sa začína veľký príbeh Božieho víťazstva lásky, ktorá je silnejšia než smrť.

V osobe Ježiša Krista zvláštnym a jedinečným spôsobom pôsobí Boh, ktorý je v Starom zákone synonymne vyjadrený ako Pán. V Kristovi Boh-Pán nielenže pôsobí, on sa s ním podstatne identifikuje: „Ja a Otec sme jedno“ (Jn 10, 30). A keďže Kristus svojím veľkonočným víťazstvom potvrdil svoj nárok na Boží titul, oprávnené sa stáva Pánom. Pánom nad životom i smrťou; Bohom, ktorý sa v čase a priestore stal človekom a preto je nám bližší, než sme si blízki sami sebe (sv. Augustín).

Zvolanie „Pán Ježiš naozaj vstal z mŕtvych“ je teda kľúčovou odpoveďou na Božiu lásku, ktorá miluje bez akýchkoľvek podmienok a predsudkov. Veď napokon nie len myslieť, ale predovšetkým milovať je božské. Vtelené Božie slovo – Logos – Ježiš Kristus, pôvodná stvoriteľská myšlienka Boha je zároveň obetovanou láskou pre večnú záchranu človeka.

Kristus Pán naozaj vstal! Toto zvolanie veľkonočnej kerygmy nás nikdy neomrzí. Chceme ho vždy a stále s vďakou prežívať.

LOŽ MESIACA

Ukrajinci vraždili v Bratislave

Tisíce slovenských a českých používateľov sociálnych médií zdieľali brutálne video zachytávajúce bitku medzi niekoľkými mužmi, ktorá sa končí bodnutím jedného z nich na lavičke v parku. Slovenskí a českí používatelia video zdieľali spolu s komentármi „Ukrajinec dopichal v Bratislave človeka. Médiá mlčia“, „Včera v Bratislave. A tu to máme!“, „V Bratislave zabili Ukrajinci Rusa“ či „Včera okolo osemnástej v Sade Janka Kráľa v BA“.

Ako sa stalo v podobných prípadoch pravidlom, slovenská polícia potvrdila, že v Bratislave sa nič také nestalo a agentúra AFP našla správy z ruských médií z roku 2019, ktoré obsahujú rovnaké video a opisujú incident v Moskve. Odohral sa 13. júla 2019 v Parku 60. výročia Októbra v štvrti Solncevo v západnej časti Moskvy. Na videu počuť, ako jeden z mužov hovorí po rusky, a nič nenasvedčuje, že by niekto z účastníkov incidentu bol Ukrajinec. Tridsaťpäťročná obeť útok prežila a dvaja útočníci boli zadržaní, pričom jeden z nich bol obvinený.

K ďalším manipulatívnym videám so lživými komentármi patrili vo februári a marci zábery zo skúšky rumunskej vojenskej prehliadky vyhlasované za presun vojsk NATO k moldavským hraniciam, alebo nezmýsly o tajnom dvojníkovi ukrajinského prezidenta Volodymyra Zelenského, z ktorého sa vyklúľ jeho verejnosti dobre známy ochranár Maksym Donec. (aš)

Liptov a prvá svetová vojna

Len málokto na Slovensku má tak dobre knižne spracované historické súvislosti svojho regiónu, ako Liptáci. Tamojší muži patrili k doplňovaciemu obvodu v Prešove a v „ich“ prešovskom Pešom pluku č. 67 slúžilo až 70 % Slovákov. Autor Peter Vitek v knihe Prvá svetová vojna a Liptov, ktorá vyšla už v druhom vydaní, sleduje ich osudy na bojiskách, v lazaretách, aj v čs. légiách. Venuje sa, samozrejme, aj samotnému Liptovu. Uvádza, že už v roku 2016 bolo do ružomberských fabrik pridelených

na nútené práce 30 srbských zajatcov, v Liptovskom Mikuláši ich bolo pracovne nasadených 74. No a ak napríklad prídel cukru v októbri 1917 bol 40 dkg na osobu, v novembri už len 10 dkg. Peter Vitek s precíznosťou profesionálneho archivára tiež uvádza menoslovy vojakov, ktorí zomreli v liptovských nemocniciach. Z okresov Liptovský Mikuláš, Liptovský Hrádok a Ružomberok dokázal po menách a jednotlivých obciach identifikovať spomedzi narukovaných vojakov 2 758 padlých. Tristo ďalších vojakov, ktorí sa nevrátili domov, ostali medzi nezvestnými. Vzhľadom na to, že v regióne žilo okolo 87-tisíc obyvateľov, zahynulo 3,2 %. Graficky výborne spracovaná 240-stranová kniha je ilustrovaná desiatkami dobových fotografií, z ktorých viaceré poskytol Vojenský historický ústav. (pv)

Pek(eli)ne po slovensky

Problémové skratky

Aj písanie skratiek bežne používaných slovných spojení ako spoločnosť s ručením obmedzeným, akciová spoločnosť, štátny podnik, občianske združenie a podobných nám zjavne spôsobuje problémy, vyvoláva neistotu a otázky. Skratky s. r. o., a. s., š. p. aj o. z. píšeme s bodkami za jednotlivými písmenami. Len ak použijeme variant „spol. s r. o.“ za „s“ bodku nedávame, v tomto prípade ide o predložku. Jednotlivé písmená skratky oddeľujeme medzerou: s. r. o. Písanie skratiek bez medzier (s.r.o.) je nesprávne. Skratku vyčleňujeme čiarkami z oboch strán, v slovenčine sa totiž považuje za prístavok: „Hlavným predmetom činnosti KONŠTRUKTA – Defence, a. s., je konštrukčno-vývojová, skúšobná a výrobná činnosť.“ Ak skratka stojí na konci, vetu ukončíme jednou bodkou, nie dvoma.

(aš)

OBRANA • Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Ročník XXXI. • č. 4/2023 • Redakčná uzávierka 20. 3. 2023 • Do výroby zadané 24. 3. 2023 • Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 29 48, 0903 820 996, e-mail: miloslav.sceпка@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v. v., tel.: 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ • Grafická úprava: Dáša NEUBAUEROVÁ • Adresa: Mesačník OBRANA, Ministerstvo obrany SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR a OS SR • NEPREDAJNÉ

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

kpt. Mgr. Emília Kinská
psychologička Veliteľstva vojenského
zdravotníctva Ružomberok

Osobnosť mierová a vojnová

Osobnostné typy profesionálnych vojakov môžeme rozdeliť do dvoch skupín. Prvá zahŕňa extrovertov, ktorí sa s psychickou tenziou vyrovnávajú smerom von. Charakterizuje ich odvaha, predstavivosť, tvorivosť a rozhodnosť. Motivuje ich výkon, dosahovanie cieľov, lídri veria v nadradenosť svojich jednotiek a obhajujú vojenské nasadenie.

Druhú skupinu charakterizuje spoľahlivosť, svedomitosť, orientácia na detail, precíznosť a nesebeckosť. Snažia sa vyhnúť negatívnym dôsledkom činnosti a lídri sa viac obávajú porážky, preto sú obozretnější voči nasadzovaniu svojich jednotiek.

Pre povahu vojenskej služby je nevyhnutné pozerieť sa na tieto typy osobností bez tendencie zvýhodňovať niektorú z nich, keďže vojenský život prebieha striedaním mierových (kasárenských) a výcvikových (terénnych, v krajnom prípade vojnových) období. Mierová osobnosť je efektívnym členom posádky, ktorý je kontaktný, trpezlivý, zdržanlivý, diplomatický, nie je štýlom lídra boja, avšak vykazuje menej disciplinárnych problémov. V čase nejednoznačnosti, či v „hmle vojny“ má tendenciu zamrznúť a má problém robiť rozhodnutia. Vojnová osobnosť čerpá z potenciálu dobrodružstva a vzrušenia. Pre vojenskú silu je pozitívom pocit nezraniteľnosti, ktorý umožní podstúpiť činy a riziká, ktoré by racionálnejší ľudia nemuseli podstúpiť. Má však tendenciu na okamžité uspokojenie a je menej spoľahlivá pri plnení úloh. Potreba permanentnej stimulácie môže tiež viesť k nežiaducim formám správania, ako je užívanie návykových látok, hazard, nebezpečná jazda a pod. Ako platí, nič nie je iba dobré alebo iba zlé (pokiaľ nejde o poruchu osobnosti), aj v tejto oblasti je základom poznať svoje potreby a motiváciu konania, a v celej rozmanitosti života vedieť svoju dynamiku osobnosti prispôbivo racionálne regulovať.

Pomoc západných spojencov

Slovenské národné povstanie bolo historickým činom demonštrujúcim vôľu svojbytného zvrchovaného národa vziať svoj osud a riadenie budúcnosti do vlastných rúk. Vedenie ilegálneho Vojenského ústredia, tvoreného demokraticky zmýšľajúcimi príslušníkmi slovenskej armády, ho vyhlásilo po mesiacoch príprav realizovaných v intenciách programových cieľov Vianočnej dohody vedúcich politických síl domáceho odboja z decembra 1943.

Letisko Tri Duby, vykladanie zbraní z lietadla B-17G USA 7. októbra 1944

Povstanie bolo namierené proti prichádzajúcim nemeckým okupačným vojskám, ako aj nedemokratickému domácejmu ľudáckemu režimu úzko kolaborujúcemu s nacizmom. Povstalecká armáda a partizánske jednotky dokázali vzdorovať nemeckým jednotkám dva mesiace, a to v ich obklúčení a v ich tyle. Napriek vojenskej porážke nedošlo k ich úplnému zničeniu, kapitulácii či skončeniu odporu. Odpor časti síl povstalcov pokračoval formami partizánskeho spôsobu vedenia boja až do oslobodenia Slovenska.

Len so súhlasom ZSSR

Bojovú činnosť povstalcov nepriaznivo ovplyvňoval nedostatočný počet modernej vojenskej techniky, výzbroje a materiálu všetkého druhu. Organizátorom priprav ozbrojeného vystúpenia slovenského národa bol tento fakt známy. Preto požiadalo čs. MNO v Londýne o dodávku výzbrojného materiálu. Materiál celkovej hmotnosti asi 32 ton mal byť presunutý na Slovensko letecky, a to počas 21 letov lietadlom s nosnosťou 1,5 tony. Britskí predstavitelia hodnotili požiadavku ako realizovateľnú, s dodatkom, že cena v zbraniach a materiáli by bola veľmi malá, „keby sa zaistila revolúta slovenských divízií“. Aby však britský Úrad pre špeciálne operácie (SOE) mohol začať konať, potreboval súhlas ministerstva zahraničia a Výboru náčelníkov štábov. Britské ministerstvo zahraničia však rozhodlo, že SOE nesmie nič podniknúť, kým s tým nebudú súhlasiť Rusi. Nutnosť konzultovať dodáv-

ky vojenského materiálu so sovietskou stranou sa zdôvodňovala tým, že dodané zbrane „by mohli byť použité proti Rusom, keby nejakou zhodou okolností slovenské divízie nedezertovali a bojovali po boku Nemcov“. Predstavitelia čs. ministerstva národnej obrany sa o tejto podmienke dozvedeli v 2. dekáde júla 1944, keď im oznámili, že dodávky sa uskutočnia „ak ruská vláda dá k tejto akcii súhlas“.

Sérum miesto zbraní

Britská strana absolvovala rokovania so sovietskou stranou, avšak s nejednoznačným záverom druhej strany, prameniacim aj z postoja československých predstaviteľov k tzv. emisárom zo Slovenska, ktorí prileteli do Moskvy so žiados-

ťou o pomoc pripravovanému povstaniu, ako aj „chaosu“, ktorý vtedy panoval na Slovensku. Preto sa dodávky do vyhlásenia Povstania nere realizovali. Rovnako dopadla aj ponuka americkej strany, ktorú londýnske MNO zdvorilo odmietlo s odkazom na britský súhlas. Definitívnym „klincom do rakvy“ pomoci západných spojencov SNP bolo rozhodnutie amerického Výboru náčelníkov štábov, že všetky letecké operácie na pomoc majú zabezpečiť Sovieti.

Zo strany západných spojencov sa v prospech Povstania napokon realizovali len dodávky obmedzeného množstva materiálu. Britská strana dodala povstalcovi počas dvoch letov 20 000 obväzov, 5 000 dávok antitetanového séra a 250 kg zdravotníckeho materiálu. Podstatne väčšiu pomoc poskytla americká strana, keď počas dvoch pristátí bombardovacích lietadiel 15. leteckej armády na letisku Tri Duby dodala cca 24 ton zbraní a vojenského materiálu. Tým sa materiálna pomoc západných spojencov SNP uzatvorila.

Rozhodujúcimi faktormi na obmedzenú pomoc západných spojencov SNP boli politické záujmy západných mocností v povojnovom období, ktoré boli vo vzťahu k Slovensku minimálne a prevládali nad operačnými a technickými hľadiskami vojenských autorít.

pplk. v. v. PhD. Peter Šumichrast, PhD.

Vojenský historický ústav

Foto: Archív Múzea SNP Banská Bystrica

Vykládanie liekov z amerického bojového lietadla B-17G Flying Fortress na Troch Duboch počas SNP

Takticko-technické údaje:

Kaliber:	7,62 mm	Hmotnosť prázdneho zásobníka:	0,26 kg
Náboj:	7,62×25 mm Tokarev	Kapacita zásobníka:	35 nábojov
Dĺžka so sklopenou ramennou opierkou:	615 mm	Ústová rýchlosť strely:	490 m/s
Dĺžka s vyklopenou ramennou opierkou:	820 mm	Maximálny možný dostrel:	150 – 200 metrov
Dĺžka hlavne:	254 mm	Maximálny efektívny dostrel:	50 metrov
Hmotnosť s plným zásobníkom:	3,85 kg		

Lacný a jednoduchý samopal

7,62-mm sovietsky samopal PPS-43, ktorý pod výrobným číslom AB 892 vyrobili v roku 1944 v Sestrorecku, do zbierok vtedajšieho Vojenského múzea Svidník získali 30. decembra 1993 vlastným výskumom v lokalite Stropkov.

Automatická zbraň z dielne konštruktéra Alexeja Ivanoviča Sudajeva bola primárne určená predovšetkým ako výzbroj výsadkových, prieskumných a tankových jednotiek. Mala nahradiť menej skladný, pomerne ťažký a menej praktický 7,62 mm samopal PPŠ-41.

Zrodil sa v počas blokády

Jeho priamym predchodcom bol samopal, ktorý bol do výzbroje sovietskej armády prijatý 13. júna 1942 pod označením PPS-42. S jeho výrobou sa pod vedením Alexeja Ivanoviča Sudajeva začalo v primitívnych podmienkach nemeckou armádou obliehaného Leningradu (dnešný Petrohrad). Zbraň bola určená takmer výlučne pre potreby vojakov v rámci leningradského frontu. Do leta 1943 vyrobili len asi 45-tisíc kusov.

V tom čase došlo na základe predchádzajúcich bojových skúseností k miernym úpravám v jeho konštrukcii (drevené črienky rukoväte boli postupne nahradené čienkami vyrobenými z bachelitu čiernej farby, hlavne a ramenná opierka boli skrátene, mechanizmus uzamykania ramennej opierky bol zjednodušený, zmenil sa tvar ústovej brzdy a kompenzátor zdvihu, poistka bola upravená tak, aby fungovala pri otvorení aj uzavretí závěru). Tak vznikla nová zbraň, ktorá bola do výzbroje zavedená pod označením PPS-43. Jej výroba však už nebola obmedzená iba

na Leningrad, ale pokračovala aj v ďalších zbrojovkách. Postupne nahrádzala samopal PPŠ-41. Výroba bola z technologického, materiálneho a časového hľadiska nenáročná, čo bolo vo vojne plusom. V maximálnej možnej miere sa využívalo lisovanie a ohýbanie plechu s nasledujúcim spájaním jednotlivých súčastí pomocou nitov. Sériová výroba od leta 1943 až do roku 1946 produkovala 350-tisíc kusov samopalov mesačne. Vtedy vyrobili zbrojovky vyše 2 milióny kusov tejto zbrane.

Čína, Fínsko, Poľsko i Španielsko

Vďaka svojej jednoduchej konštrukcii, kompaktnosti, dobrej ovládateľnosti, skladnosti, spoľahlivosti a lacnej výrobe našla zbraň svoje uplatnenie aj po skončení druhej svetovej vojny. Ešte počas vojny PPS-43 v sovietskej armáde postupne nahrádzal drahšie a nie príliš spoľahlivé samopaly s bubnovými zásobníkmi PPŠ-41. Po vojne nadbytočné kusy samopalov dodával Sovietsky zväz do tzv. spriatelenej rozvojovej krajín v Európe, Afrike a Ázii. Objavovali sa v rukách vojakov a povstalcov vo viacerých lokálnych konfliktoch po celom svete. Napríklad v Kórejskej vojne (1950 – 1953) a vojnových konfliktoch vo Vietname (1955 – 1975). Okrem toho sa licenčne vyrábala v Číne pod označením Type 54 a v Poľsku v zbrojovke Łucznik Arms Factory v Radomí od roku 1948 najskôr pod označením PPS wz. 43, kto-

rý potom v roku 1953 nahradil model s pevnou drevenou pažbou pod označením PPS wz. 43/53 (tieto dve verzie slúžili v rámci poľskej armády okrajovo až do 80. rokov 20. storočia). V nástupníckej firme Pioneer Arms Corp sa pod označením PPS43-C vyrába jeho upravená poloautomatická verzia dodnes. Vo fínskej zbrojovke Tikkakoski Oy Sakara vyrábali kópiu tejto zbrane pod označením Konepistooli M/44 používajúcej náboj kalibra 9×19 mm Luger. V Španielsku sa v zbrojovke Fabrica de Armas Oviedo rovnaký typ zbrane vyrábala pod označením DUX M1953 a DUX M1959. Vo Vietname sa pôvodný samopal PPS-43 stal predlohou pre tamojšie K-50M. V Maďarsku bola zavedená výroba pod označením M53, čo bola kombinácia PPŠ-41 a PPS-43.

Výhodou zbrane bola jednoduchá konštrukcia, nízka hmotnosť, dobrá skladnosť (vďaka sklopnej pažbe), ľahká manipulácia a ovládateľnosť, nízka náročnosť na údržbu a celková spoľahlivosť a funkčnosť. Nevýhodou bola pomerne nízka presnosť streľby, keďže kombinácia neuzamknutého dynamického a pomerne hmotného závěru spolu so spúšťovým mechanizmom umožňujúcim iba streľbu dávkou dovoľovala viesť ako-tak presnú efektívnu paľbu len na približne 50 metrov.

Mgr. Peter Holík

Vojenský historický ústav – VHM, Mo Svidník

Foto: VHM

PRIDAJ SA K ELITE -
OZBROJENÝM SILÁM SR

**MNOHO PROFESIÍ,
JEDNO POSLANIE**

BUDEMVOJAK.SK

